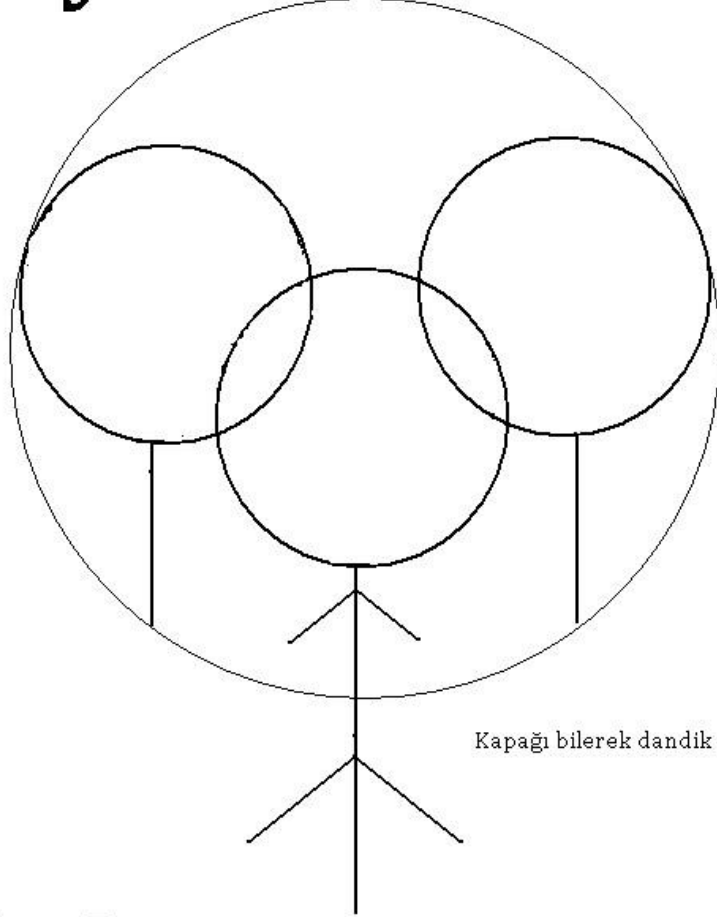

Hayatın Anlamı Hayatın Ben Tarafı

Kapağı bilerek dandik yaptım. dmy

Doğuhan Murat Yücel

Bu yapıttaki tüm yazı ve görüşler hayal ürünüdür.

Her şeyi adil kullanım çerçevesinde kaynak göstererek paylaşabilirsiniz.

Tüm iletileriniz için <http://www.dmy.info> adresini veya info@dmy.info e-posta adresini kullanabilirsiniz. E posta 2: dmyucel@gmail.com

©Doğuhan Murat Yücel

Eylül 2013- İstanbul- Türkiye

Önsöz

Yıllarca not aldım, defterler dolusu yazdım. Biriktirdim. Sonra bir gün,24.08.13, dışarıdaki bene yazmak geldi aklıma. Gecesinde düşündüm, sabahında yazmaya başladım. Dört gün yazdım. İki gün kaytararak yazdım. Bir gün hepten kaydardım. Sonra iki kere de okuyup düzelttim, küfürleri sildim. Sonra az oldu diye 10 sayfa daha yazdım.

Muhabetler kod adıyla başladığım bu yazılar yumağını baştan sona severek oluşturdum. Yıllar boyunca aldığım notlar pek lazım olmadı. Sanki olması gerekenmişçesine döküldü yazılar. Kendim de okuyacağım bir uzun öykü- kısa roman-oyun- diyalog-felsefi makale-tarif yazdım. Bir talebe yanıt verdim. Hayat nedir, ne yapmak gerekir, neden yaşamak var gibi sorularla uğraşanlara ulaşmak istedim. Çünkü ben de bunları soruyor, cevap arıyordum. Belki dışarıdaki bene konuşursam, kendime konuşmaktan daha başarılı olurum dedim. Kendi kendime bulamadığım cevapları hep beraber bizle bulmak istedim. Bunun için de abartısız zamanlarımızdan, öğrenciliğimizden yola çıktım. Bu fakir ama mutlu yaşantıların sadeliğinde hayatı görmeye çalıştım. Cevap vermeye değil, soru sormaya çalıştım. Sorular sorup, tarihten örnekler verdik. Daha da sorduk. Anlamaya çalıştık. Sonunda hiçbir şey anlamamaya yaklaştık. Bunu biz yaptık. Büyük varlık aleminin insan grubundan bir ben, aracıydı bu işin. Aracı biraz neşeli, biraz düşünceli, hayalci kısmıydı bizim. Hiçbir şeyi amaçlamadı. Yalnızca öylesine bir uğraş ve diğerlerinin uğraşına uğraş katabilmek eğlencesindeydi.

Kitabın içeriği sohbet ve felsefi komikliklerdir. Öykülerle desteklenmiş konuşmalar vardır. Çok yazmaya uğraştım ama o kadar şaka, o kadar öykü sıkıştırmama rağmen felsefe adına ekleyecek başka şey bulamadım. Filozofluğum bir yere kadardı. Felsefe kitabı olduğu sanılsın diye burayı ciddi yaptım. Kitabın dalgaları arasına da birçok ciddiyet ekdim. Başları biraz dandik oldu. Ama giderek iyileşip sonunda vurucu oluyor. Hem ön yargılı ve alakasız okuyucuları savuruyor. İyi iş çıkardığıma inanıyorum. En azından diğer kitaplardan daha az zaman aldığı için buna “hayırlı kitap” diyorum.

Hayatın anlamı- Ben Tarafı nedir, ne alaka? Hayatın ve evrenin neden var olduğu sorusunu direkt cevaplamayı anlamsız buldum. Bir de böyle büyük bir cevabı hemen vereyim istemedim. Kendime sakladım. Eğlenceli bir şekilde size balık tutmayı öğreteyim dedim. Kendim balık tutmayı bilmiyorum ama uğraşsam tutarım. Hayatı bir bütün olarak düşündüm, insanlığı da. Tabi hayatı bir şeyin parçası olarak da düşündüm, insanlığın da parçaları var. Bunlarla ilgili nedenlerden kitabın adı ben tarafı. Daha da uzatmak gerekirse hayat nedir, nasıl yaşamalı gibi anlaşılmadığımız sorularımız var. Problemin soruda değil bizde olduğunu söylemeliyim. Bu metinler de bunu anlatmak için var. Buradakiler insan yanılığını betimleyen, bana cevap verirken insanlığa karşı görevimi de yerine getiren yazılardır. İnsanlığa, yok oluşa giden yolunda uyarılar yapmak ve mecburen çıkılan bu yolda yol bitmeden kendini bitirmenin sanıldığı gibi kazançlı bir iş olmadığını belirtmek amacındayım. Lütfen pes etmeden okuyun. Çok kısa zaten.

Diyaloglar birebir kendimle ve çevremdekilerle konuştuklarımdır. Öyküler insanı düşündürsün diye var. Diyalogları Ankara'nın tepelerinden birinde, zemin kattaki küçük evimizde öylece yürürken hazırlamışım. Hiç farkına varmamıştım. Meğerse o zamanlar yazdıklarım. Kendim sordum, kendime cevapladım. Bir ihtiyacı, herkesin mutlu olabileceği şekilde doldurmaya çalıştım. Zira “hayatın anlamı” gibi acı bir konuda ancak bu kadar neşeli ve okunabilir olunur.

1: Öğrenci İşleri

Ne söylesek boş. Akıl almaz, dile sığmaz: bizim bu dilde evren dediğimiz bir tepki hareketinin sonucu hepsi. Aslında bir suçu yok evrenin, o da diğerleri gibi bir bütünün parçası. Görmeyi bilene tabi. Ölenler bilir, biz dediğimiz bir bütüne parça ve parçaya bütündür. Evren parçasının daha biz olan köşelerinde, dünya dediğimiz yerde öğrenci milleti vardır. Bu milletin bazı üyeleri bu metinde yaşar.

Söz konusu öğrencilerin biri felsefe, biri edebiyat biri de her ikisini birden okuyor. Murat, Türk dili ve edebiyatı bölümüne, her öğrenci gibi isteyerek gelmişti. Çok puan aldı ama içinden bir ses puana bakmadan TMBK Fakültesi'ni yaz diyordu. Yazdı gördü ebesini. Galiba onu bu harekete sürükleyen düşleriydi. Yani insanın fikirleri vardır ya, ister istemez bunlara yönelik hareket eder. Ne düşünüyorsak oyuz ya hani, düşlere göre içeriden bir ses yükselir. Bir ses bağırır, "osur bir şey olmaz" Öyle işte. Bir şey olup olmayacağına inanmaya ve çevrenin bizi güdülemesine göre o ses şekillenir. İçinden gelen ses diye bir şey var abi, duymasını bilene. Duymak dediğimiz, ses dalgaları olmayabilir.

Nitekim Murat da, kuşak çatışmasının ya da kuşak katliamının ve çevresindeki kötülüklerin uzağında olmak istemişti. Hep dünyayı kurtarmak istemişti. Bunun için mevcut hayatının dışına çıkıp bir bakmak gerekti. Dışarıdan bakmadıkça hayatının anlamını göremezdi. İçindeki sesin demesiyle gurbete gitti. Bu yolda öteden beri arkadaşı Doğukan gazlıyordu onu. Şimdilerde beraber olmasalar da Doğukan arada uğruyor. Yılların arkadaşlığı öyle bir kalemde silinmiyor. Doğukan iyidir, milletine, devletine zeval vermeyen bir zattır. Ama sarmıyordu Murat'ı, velhasıl kelim ilişkileri nereye gidiyor diye bir muhasebeye giriştiler. Sonra uzaklaşmalar ve soğukluklar girdi araya.

Edebiyat seviyordu dedik mi? Öyküler, şiirler yazıyordu. Denemeler, makaleler de vardı tabi. O pek böyle tür ayrımı yapmazdı. Önemli olan "anlatı" derdi. "Metin" sözcüğünü pek sık kullanırdı. Hala da kullanıyor. Ölmedi yani. Yazdıkları, yaşadıkları ile kaldı bu dünyada. Edebiyatta dersleri iyi olunca felsefeye de ikinci bölüm olarak başlamıştı. Yalnız felsefe iki ucu pis değnek. İki felsefe yapalım desen adam bulamazsın. İş bulayım desen kimse filozof aramıyor. Kendi içinde bağımsız, dış işlerinde kimseyi takmayan ama dışarıya iş de yapmayan garip bir şey. Bir giren bir daha çıkamıyor. Çünkü girişi, çıkışı yok. Sürekli devam eden bir yol. Yazmaktaki dil gibi, düşünmekteki sır. Bir yaşam biçimi. Felsefeci hayatın her anında felsefecidir. Yani sorgular, anlamaya çalışır. Hayattaki olaylar zihindeki denklemin birer örnekleridirler.

Felsefede arkadaşı Yücel'i keşfetti. Yücel, iyi çocuktan ama Doğukan gibi çalışkan, düzen adamı değildi. Yine de öğrenci milletin farklı üyeleriydiler. Görünüşleri çok benziyordu. Onları ayıran birkaç detay hariç, "öğrenci adamsın" tipine uyuyorlardı. Huy ve davranış olarak fark vardı. Ama çok değil. Birbirlerini etkiliyorlardı. Murat, Yücel etkisinde eserler veriyordu. Hem kendine benzetiyordu onu, yazılarını beğeniyordu. Başarı, bağışlanma ve zenginlik duygularını bırakıp Yücel'in de gazıyla sorulara adadı hayatını. Sorularla yattı, sorularla kalktı. Bazı günler evden hiç çıkmadı. Sürekli

yürüdü. Günde 10 -12 saat soru sormayı denedi. Gerek Yücel, gerekse içindeki ses ona garip sorular sordurdu. Bu sorular genele ilişkin apriori mapriori şeylerdi.

Bunların yaşadığı ev fakülteye üç kilometre uzakta, şehrin merkezinde kotta bir daireydi. Yani yerin biraz altındaydı. Açık bir balkonu vardı. Ayda bir çuvalla çöp birikirdi. Balkon kapısını yerine çivilemişlerdi. Balkonun yokluğunu, çöplerin varlığını hiç hissetmediler. Ev 3 oda bir salondur, odaları küçük. Hem şehir merkezinde hem de fakülteye yakın olması çok iyiydi. Her zaman istedikleri şeye ulaşabiliyorlardı. Yan daire kapıcı lojmanıydı. O kapıcının oğlu ne çok ağlıyordu ah o çocuk. Neyse, üst kat işyeriydi. Telefon mafyası tipli adamlar girip çıkıyordu. Yol geçen Hanı'nın farklı bir konsept denenmiş haliydi. Öğrenci eviyle ilgili söylenecek başka bir şey yok, merkezi sistem işte, aidat 180 TL. Şofben gazı eve ait, o zaten genelde öyledir. Oturdıkları semt nezihti ama son zamanlarda buralar bar ve pavyonların emperyalist amaçlarıyla inliyordu. Yani her yer batakhane olmuştu. Karşı tarafa otobüsle kızlar geliyordu.

Murat: Kalk la simit aldım. (şairleşerek)Kalk güzel prenses, sana fırtına topladım, hiçliği hasat ettim ve geldim, sen kimsin? Sen nesen? Asfalt kokuları eşliğinde yârim. Sana geldim tak tak! Kim o? Ben. Aç. Öğlen olur kalmazsın, akşam olur yatmazsın, sen ne biçim adamsın...

Yücel kalkmaz. Murat yanına sokulur. Bu, öğrenciler arasında kankalık alametidir. Ağzı kokusundan nezaketen bahsedilmez. Ama kutsal gırgır amacıyla belirtilir.

Yücel: Ne kokuyorsun "canım biraderim"? Çay koydun mu?

Aradaki karı kocalı mizansenini geçerse kahvaltı sofrasını görürüz. Sofraya oturalım. Önümüzdeki diz boyundaki masa, bir buçuk metre genişliğinde ve yuvarlaktır. Masa çok neşeli zamanlar görmüştür. Çok muhabbetler dönmüştür masa etrafında. Muhabbetin güneşi gibidir. Bu masa etrafında gezer okey taşları ve bu masa etrafında yürür öğrenci işleri. Masa, hayatın acımasız tarafından nasibini alarak bütün o işin yükünü üstlenmiştir. Kimse de bu masa kahrımızı çekiyor dememiştir. Çünkü dünya kötülerin dünyası. Masa kimin umurunda? Tek yapıp ettikleri kendi varlıklarını dünyaya dayamak. Masayı cayır cayır yakan çaydanlık, altı tane simit, iki tane de eritme peynir, iki haftadır orada duran bir tiyatro bileti, bir de not almaya yarayan kullanılmış lise edebiyat defteri masanın şimdiki yükleriydi. Bu yine iyiydi, bu masa neler gördü neler. Bilek güreşleri, normal güreş, güreş benzeri yiğişme, masa üstüne çıkmaca, masa altına girmece, masaya dayanma, hava olsun diye yumruklama... Masanın hikayesi ayrı bir kitap gerektirir. Masayı geçelim, zira bu bir felsefe metnidir.

Geçmeseydik masayı anlatacaktık. O da şöyledir: Öğrenciler bu masayı "sıfır" diye almıştı. Aslında az kullanılmıştı. Bir adam, çapkınlık yaparım diye dizdiği ev eşyasını, daha ilk çapkınlığında dayak yiyip dine dönünce satmıştı. Dinde zorlama yoktur. Kimse zorlamadı çapkını, kendisi döndü. "Dayak cennetten çıkmaz" sözünü hatırladı. İki çocuğunu da dövmeye başladı. Tabi daha sonra çocukları dövmeyi bırakıp çapkınlığa yine başladı ama otel odalarını kullandı. Bazı oteller saatlik

konaklamaya izin veriyordu. Böylesi hem güvenli hem de daha fantezili oluyordu. Adam bir gün otele ödeme yaparken çapkınlık eşyalarını hatırladı. Ucuza gitti diye düşündü. Sadece masa bile aldığım parayı eder dedi. Pişman oldu ama başka seçeneği yoktu. Şeyime mi sokacağım dedi. İkinci el eşya alanlar da çok acımasız. Öğrenciler bilir. Bir dolu eşyayı bin TL. ye alır, 100 TL. ye verirsiniz. Bizimkiler sonradan pişman oldu zaten. Birinci sınıftan eve çıkınca acemilik çekmişlerdi. Öğrencilerden alsalar öğrenci dayanışması olabilirdi. Neyse dediler, sadece masa bile bayağı para ederdi. Üstelik sıfırdı ve taşlı işlemleri vardı.

Masayı yapan ustanın ataları eskiden Lidyalıymış. Şimdi Türkler. Aslen Egeli olup, zamanında Karadeniz'e göçürülmüş oradan da Ankara'ya iş bulma umuduyla gelmişler. Marangozluk atölyelerinde çalışa çalışa sonunda sanayi sitesinde bir mobilya atölyesi açıp ekmeklerini kazanıyorlar işte. Ustabaşı sıradan bir günde sıradan bir masa yapmaya başlamış. Yuvarlak yüzeyi makine marifetiyle kesmiş, ayakları zaten hazır bekliyor. Ayaklarla yüzeyi dört yandan birleştirip çırağına teslim etmiş. Çırağın da atalarının aynı yerden olduğuna inanılıyor. Bu sayede iş bulmuş çocuk, yoksa kim kime bu zamanda, hele de vasıfsız işçiysen, iş veriyor? Çırak da hazır alınan işlemeli yüzeyi(Çin'den gelen) ahşap iskelete makine marifetiyle tutturmuş. Usta da o sırada başka bir masayı hazırlayıp kenara koymuş ki, bunu da yap. Ama iyi adammış usta.

Anlattığımız gün, yani anlatılan, hani bahsettik ya başta, bunlar kalktı hani. Belirtili zamanlar, simitli zaman. O zamana dönersek: simitler bir yere kaçmıyordu. Gel de öğrencilere anlat. Simide katık yaptıkları eritme peyniri öyle bir tasarrufla yiyorlardı ki simit şaşırıyor buna. Tabi peynir dilini bilmiyordu. Yani peyniri anlayamıyordu çünkü peynirin dünyası nasıl bunu bilmiyordu. Sadece yok oluşun yaklaştığını anlayarak, başka yerlerde simitler var mı diye düşündü. Acaba, dedi: peynirler simitten mi geliyor? Bu kadar büyük bir fırın ötesi uzay varken, yalnız olmamız garip değil mi? Simit bunları düşünürken erken ölümü tattı. Ölümü anlamadı. "Simitlik" uğruna yaşamayı seçti. Hayatı boyunca hep kendi halinde oldu. Kendisine davranılmasını istediği gibi davrandı. Ama genç ölümü anlaşılmadı. Kader dediler, yazgı Türkçesi, sahneden inen bir oyuncu gibi mağrur ve asildi. Oynadı rolünü ve gitti. Ona kalan bu esnadaki simitlikti. Bu boşluğu iyi değerlendirdi. Ruhu şad olsun.

Murat: Buranın simitleri hem ucuz hem de güzel, pekmezli simit de varmış.

Yücel: Al da yiyelim. Alırsın. Al onu al. (güler)

Murat: Sen de simitçiyi al.

Yücel: Sen fırını al.

Murat: Sen fırıncılar odasını.

Yücel: Sen babayı al.

Murat: Sülaleyi al

Yücel: Bütün dünyayı al.

Murat: Sen evreni al

Yücel: Öbür dünya

Murat: Hepsi sana

Yücel: Hepsi çarpı bin milyon

Murat: Hepsi üzeri sonsuz

Yücel: Sonsuz üzeri sonsuz üzeri sonsuz

Simitler yendi. Dökülen susamlar tane tane alındı. Susamları toplamak için emilen parmak giysiye silindi. Şimdi ne yapacaklardı? Hep birilerinin söylediklerini izleten, emperyalist amaçlara hizmet eden, hipnozcu televizyonu kaldırdıkları için sohbet yetenekleri gelişmişti. İkisi de Level 50 muhabbetti. Ama muhabbetle de vakit geçmiyor. Son kalan susamlar da yendikten sonra, Pes'e gidelim mi dedi Murat. Öbürü -la olum sınav haftası çalışalım bari dedi.

Murat: O zaman ilk çağ felsefesi notlarını tamamlayalım.

Yücel: Önde oturan kızdı aldık ya olum, onlar yeter.

Murat: Abi ne bileyim ya 3 senedir aynı soruları soruyor ama geçemiyoruz.

Yücel: Aynen, anlamadım gitti. Hep aynı cevaplar. Bence o hocanın iyi bir sevişmesi lazım.

Murat: (Ciddi gibi)Sen yaparsın kanki, bizi kurtar.

Yücel: Yok ya, yapamam.

Odasına giden Murat'ı takip eden Yücel odada biraz oradan buradan sohbet açtı. Sonra kendi odasına döndü. Bu sefer de Murat Odaya geldi. O da biraz küfür etti. İşte ne biçim adamsın falan dedi. Belli ki çalışmak istemiyorlardı. Yücel salona gitti çalışmak için. – Gelme olum, La yine kalacağız. Dedi.

Murat: Önemli olan öbür taraftaki sınav kanki

Şimdi ikisi de salondaydı. Murat, masanın üstündeki lise edebiyat defterinin isim yazılan yapıştırmasını görünce hala üzerinde diye şaşırıldı. Çünkü boş zamanlarda ya böyle şeyler sökülürdü ya da geometrik teoremler üretilirdi. Bunu düşünürken 5 cm². lik yapışkanı sol üst köşesinden tırnağıyla kaldırdı. Yapışkanın gövdeyi tabanda bıraktığını görerek yüzeyi bastırıp yeniden kaldırma hareketi yaptı. Bu sefer de parça parça geldi. En iyisi sağ alttan girmek dedi. Buradan köşeyi

kaldırmaya çalıştığında köşeden içeri doğru derin bir çizgi halinde yırtıldı. Şimdi çirkin na-geometrik bir şekil vardı. Yaptığını beğenmedi. Yücel, şarkı söylüyordu. Murat onun popüler şarkısını şu an uydurmakta olduğu bir şarkıyla bozdu.

Murat: “Beni yad eler aldı, dilo dilo yaylalar, dilo dilo yaylalar, dlilololo lelelele yaylalar, yârim ellerde kaldı dilo dilo yaylalar, dilololo lelelele yaylalar...”

Kendisi halay çekmeye başlamıştı bile, arkadaşı da ona katıldı. Halay tüm hızıyla devam ederken Murat’ın aklına müthiş bir fikir geldi. Bunu kameraya çekmeliydiler. Böylelikle arkadaşlara ve kızlara gösterip çılgın gençlik olabileceklerdi. Halay çekildi. Hazır kamera çıkmışken ilkçağ felsefesi hocasının taklidi yapıldı. Sonra diğer hocalar geldi. Yücel çok iyi Oflu Hoca yapıyordu. Murat da bu güzel taklide Sokrates ve Platon’la ilgili bir doğaçlama ile cevap verdi. Kamera ütü masasının üstüne, kitapla sabitlenerek yerleştirildi.

Murat: (Eğilerek) Ooh, kimler gelmiş. Sokrates abim gelmiş. Platon abim gelmiş. Abim hoş geldiniz. Sefa getirdiniz. Ne iyi ettiniz de geldiniz. Kaynananız seviyor. Tam felsefe yapıyorduk.

Yücel: Ah, hoş gelmişsiniz abilerim.

Murat: Ne vereyim abime? ... falan filan

Sonra son günlerin popüler internet fenomeni videolarını yeniden çektiler. Bu eğlenceler normale göre uzun sürdü. Uzun metraj bir saçmalık çıktı ortaya. Yücel saçmaladıklarının farkına vararak: -Abi ben çalışmaya gidiyorum. Lütfen gelme ya. Bak kalacağız diyorum. dedi.

Murat da bunun farkına vardı. Odasına giderken zaman geçmesi duygusu yaşadı, öğleden sonra gibi bir zaman olduğunun farkına vardı. Saatine baktı. Saat ikindi. 7’ye kadar çalışsam, saatte bir 10’ar dakika ara veririm. Sonra büyük ara veririm. Sonra uyuyana kadar çalışırım dedi. Bu çok güzel bir plandı. İcini bir umut kapladı. Bir sevinç meltemi esti yüreğine. Çalışacaktı. Kararlıydı. Belki sınavda kopya çekerim diye düşündü. Çalış çalış olmuyor, hoca kendi kaşınıyor diye kafiye yaptı. Zaten ben öğreneceğimi öğrendim, sürekli aynı sorular sadece geçilmeyi hak eder, dedi. Ama yakalanırsa rezil olmak vardı. Geleceğin büyük filozofu kopya çekti denilemezdi. Zaten kopya çekecek bir şey yoktu. Üç senedir hep aynı sorular. Az telefonda müzik dinleyeyim gaza gelip başlarım dedi. Sonra müzikle çalışayım daha iyi dedi. Direkt önceki yıllarda çıkmış soruların cevaplarını ezberlemeye koyuldu. Müzikle iyi gitmiyor diye düşünürken müzik kesildi, mesaj sesi geldi. İçine dersten mecburiyetle uzaklaşmanın verdiği hoşnutluk girdi.

Yücel 1 saat çalışsam kazançlıyım dedi. Realist akıma bağlıydı. Nitekim önce özet not çıkarmaya başladı. Yedi bilgeden başladı. Thales, Anaksimenes derken Aristoteles mi Platon’un öğrencisi yoksa tam tersi mi diye düşünmeye başladı. Kağıda bakmadı, aklımdan çözerim dedi. Sokrates kimin nesi diye de düşünmeden edemedi. Sonra Platon’un diyaloglarını hatırladı. Sokrates’in ölümünü anlatıyordu. Aristo’yu bir yere koyamadı. Kağıtlara baktı, Platon ortadaymış

dedi. Bunu bir hatırlama formülüyle bağlamalıydı. Platon, ortada don dedi. Plato ortadadır, çevresinde dağlar vardır. Sonra lisedeki felsefe öğretmenini hatırladı. İyi adamdı. Kendini çok övüyordu ama iyi anlatıyordu. Gözü tavana kaydı. Tavan bembeyaz diye düşündü. Bizim memleketteki evin tavanı dümdüz burası benek benek dedi. Acaba nedeni neydi? İçine hava kaçmış dedi, ya da belki bilerek yapılmıştır. Sonuçta dünya yuvarlak. Evren ve pi sayısı gibi şeyler vardı. Her şey yuvarlak diye düşündü. Atom da yuvarlak, atomcular aklına geldi. Onların notunu da çıkarmak gerekiyordu. Geri not çıkarmaya koyuldu.

Tak tak! Odanın kapısı çaldı. Yücel, belki tepki vermezsem gider diye düşündü. Tepki vermese de Murat girdi ve elindeki kaleme vurdu.- Mesaj geldi, Doğukan geliyormuş. Dedi. Doğukan'la Yücel pek geçinemezdi. Dışarıdan zıt görünürlerdi ama bir araya gelince de pek düşmanlık etmezlerdi. Birbirlerini zıt sansalar da dışarıdaki birçok farklılığa göre kardeş sayılırlardı. İş garibanlığa ve öğrenci alışkanlıklarına geldi mi, bütün zıtlıklar yok olur, tek vücut halinde dünyaya öğrencilik yaparlardı.

Yücel: La oğlum ben o çocuğu hiç sevmiyorum.

Murat: Akşama sizde olurum dedi. İyi çocuk nesi var?

Yücel: İyi çocuk da yani işte.

Murat: Olsun, iyi çocuktur, sohbet ederiz.

Yücel: Niye geliyormuş?

Murat: Her zamanki gibi, bizi düzene sokmak, namaza götürmek içindir. Çocuk bizim iyiliğimizi istiyor. Onun açısından bak. Ona kızmak yerine teşekkür etmeliyiz.

Yücel: Farklılıklara saygı göstermeli. Ben onun istemediği şeyleri yapmıyorum. O da bana uygun davranmalı.

Murat: Neyse, felsefe yapma.

Zaten narin olan çalışma hevesleri bir beklentiyle ortadan yok oldu. Şimdi biri gelecek, ayrıca akşama ne kaldı, 2-3 saat sonra akşam. Yemekte enerji depolar çalışırız. Hem biraz stres atalım. Sınavlar başlıyor son şansımız. Diye teselli bularak salona geçtiler.

Salon bütün odaların toplamına eşit, mutfak en küçük odanın 7/4'ü, giriş ayakkabılarla dolu ve camın önünde top oynayan çocuklar çok sinir bozucu ise a musluğundan b istasyonuna şu sorular sorulur: Hayat boş mu, hayat saçma mı? Çok sıkıldık. Ne yapalım? Sıkıntıdan salonu incelemek gerekirse: Camın önünde iki tane otomobil vardır. Tekerleri bel hizasında olan otomobiller şehir halkının ev yaşamına ortak olmasını biraz engeller. Pencerelerden birini açıp perdeyi çekmezseniz sohbet edecek yeni arkadaşlar bulurdunuz. Zaten salonun iki yanı pencere, iki yanı da duvarlarla çevrilidir. Odanın bir kısmı yer altında olmasına rağmen, güneşlikler hiç açılmamasına daha rağmen,

aydınlık olurdu. Odada iki çekyat, bir normal masa, bir ütü masası, bir çalışma masası, bir sandalye, eski parkeleri boydan boya örten bir halı uyumsuzluk içinde geçinip gidiyordu. Uyumsuzluğun uyumu yaşanıyordu. Öğrenci evi dediğin böyle olmalıydı. Bildiğiniz öğrenci evinde, ikisi iki çekyat üzerinde, delilik ve dahilik eşliğinde, kafiyeler tam yerinde.

Yücel: Senin şu yarışmalar ne oldu?

Murat: Hiç, saçmalık.

Yücel: Her şey saçmalık. Hayat saçma olduğu için insan da saçmalamış. İnsanlığın saçmalaması hayat diye bir şeyin var olmasının saçmalığından bence.

Murat: Yine başladın.

Yücel: (gülerek) Tamam tamam, senin öykülerin bir şeye benzemiyor, ondan bir cevap alamıyorsun.

Murat: Seninkiler çok mu iyi “canım biraderim”?

Yücel: Ben iyi demiyorum ki ben yazıyorum diyorum. Sen millete beğendirmeye çalışıyorsun.

Murat: İnsanlık faydalanmasın mı yani?

Yücel: Amacın insanlık mı yani?

Murat: Önce kendim sonra insanlık. Eğlenceli bir hayat sürmeye çalışıyorum. Başkalarını mutlu etmek de iyi bir mutluluktur. Unutma ki hepimiz birbirimize bağlıyız. Aslında bizi mutlu ediyorum.

Yücel: Tamam felsefe yapma. Yazıların insanlık tarihiyle ilgili olması neden?

Murat: Çünkü insan en az kendini biliyor. Dışarıdan bakmadığı için göremiyor. Geçmişinin geleceği gösterdiğini fark edemiyor. İnsanlara fark ettirmek amaç.

Yücel: Ben de insanın kendini sorgulamasını amaçlayan yazılar yazıyorum.

Murat: İnsanları hem eğlendirip hem de eğlendirmeye teşvik edebiliriz. İnsanları bu sefil sömürü düzeninden vazgeçip, herkesin mutlu olabileceği bir hayat sürmeye teşvik edebiliriz.

Yücel: Bunun için de insanlığa kendini anlatıyoruz.

Murat: (Odasından bilgisayarını getirir) Son yazdıklarımı görmedin. Her şeyin başına döndüm. Sonu görebilmek için başlangıca gittim. Tekrar başladım. İnsanlık oldum bir açıdan. Felsefenin Allahını yaptım.(Klasörleri karıştırıp bir dosya açar) Evrenin ilk zamanıyla ilgili öyküm var abi. Bak

şimdi. Yıl 1 milyar civarı, evrenin merkezine yakın bir yer. Merkezden solda bir sarmal kol var. Kolun uçlarında böyle güzel manzaralı bir sistem. Bu sistemde parlak bir yıldızın çevresinde dönen gezegenlerden biri arkasındakine şaka olsun diye parmak atıyor. Tabi ikisi kütle çekimiyle kaynaşıyorlar. Bu ilişkidten üçüncü bir gezegen meydana geliyor. Meydana gelirken bu sırada açığa çıkan enerjiler birbirlerine konu hakkında espriler, şakalar yapıyor. Dedikodular almış başını gidiyor. Tabi enerji işine bakar, gezegenmiş formmuş dinlemez. Neyse efendim, sistemin yıldızı bakıyor ki gezegenler çekim gücünü etkileyici hareketlerde bulunuyor, veriyor uyarı. Salıyor nükleer reaksiyonu, sistem cayır cayır. Tabi varlığını korumak istiyor.

Yücel: Oğlum ne anlatıyorsun ya?

Murat: Bir dakika kesme, devamı güzel.

Yücel: Oğlum ne felsefesi ya. Bunları anlatırsan seni felsefeden atarlar. Sofistlerden beter olursun vallahi. Az ciddi ol. Kafa karıştırıcı şeyler söyle. Anlaşılmaz olursan, "biz anlıyoruz ayağı" na büyük adam sanılırsın.

Murat: Yok be abi, benim öyle bir hevesim yok. Kişiliği yüceltmeyi yanlış buluyorum. Tek yaptığım bana verilen bu hayatı eğlenceli kılmak.

Yücel: Eğlenceli kılma, anlamlı kıl. Herkes komik olabilir ama herkes anlamlı olamaz.

Murat: Anlam dediğin nedir ki? Anlamlı bir şey söyle.

Yücel: Biliyorsun ne olduğunu, anlamlı bir anlamlı tanımı olmayabilir ama bizim bildiğimiz bazı şeyler vardır. Bizim dışımızda, bizden bağımsızdır. Ancak bunlar "anlam" sahibidir. Tabi felsefi anlam. Yoksa endoplazmik retikulum nedir biliriz. Gündelik hayattakiler bize göre anlamlardır. Ne kadar "bizse" o kadar anlamlıdır.

Murat: Yani sen ya bizde bulunmayan dış gerçeği istiyorsun ya da daha biz olan anlamları.

Yücel: Evet, şimdi bana dair ya da benden bağımsız sözün varsa söyle, ya da sus.

Murat: Peki. Daha sen olana yaklaşalım.(Sayfaları karıştırır) İlk insanlar nasıl?

Yücel: Fena değil. Ama ne biliyorsun ki ilk insanlar hakkında? Bilim adamları bile çok az şey biliyor.

Murat: Onları bilmek için görmek gerekmez. Bizim şu yaptıklarımızın daha fakircesi işte. Ne değişti ki sence? Hep bir yaşamda kalma sevdası değil mi? Farklı ne yapabiliriz? Bize verilen aradaki birkaç güzel anı.

Yücel: Evet, yakın tarihe, uzak tarihe bir bakınca sadece oyalanma şekillerimiz değişti galiba.

Murat: Aynen öyle. İlk insanlar dedik de, her şeyin olduğu gibi bunun da tanımında uzlaşmamış. Zaten insan neyin üzerinde uzlaşmış ki? Hangi aşamadaki canlıya insan diyeceğiz? Bu bir problem. Milyarlarca yıldır devam eden bir oluşum süreci var. Bir açıdan tek hücreliler de insandır. Ama günümüzdeki insanın dille ortaya çıktığı güzel bir varsayımdır. Sistematik bir iletişim sistemi kurmak belki de en belirgin özelliğimizdi. Alet yapmak veya sosyal olmak diğer canlılarda da var, biz birbirimize bağlıyız. Birbirimizi anlamaya çalışıyoruz. İnsanlar konuşa konuşa...

Yücel: Geç bunları sadede gel.

Murat: Sadet yani, öz varsayımdır. Kurulu bir binayı birbirine kenetleyen çimento gibidir. Gerçek mesela , diğer insana ait her şey gibi bir varsayımdır. Yani öncemizden bugüne mirasa ve gelecekteki hedeflere uygun olana gerçek deriz. Mevcut koşullara uyum sağlayamayanlara, çakma gerçekliğimizi kabullenemeyenlere de deli deriz. İnsan çevresindeki gerçekleri görmemek için delirir. Farklı bir dünyaya adım atar. Delilik ve dahilik bu yüzden benzerdir. İkisi de mevcut gerçeği sorgular, alternatif gerçeğe göz kırpar. Deli iyi biridir ama, çevresini kötü görmemek için delirmiştir. Nietzsche mesela, gerçeklerden delirdi adam. Bizim varsayımlarımızdan. Ömrü boyunca gerçeği görmeye uğraştı, hayatını verdiği bu kutsal amaç sonucunda insanın saçmalıklarını gördü. Her şey kendimize yaptıklarımızdı. Mesela güzellik, bizden olan güzeldir. Bizden olan bizde olan olabileceği gibi ihtiyaç duyduğumuz da olabilir. Bize yönelik olan güzeldir. Zaman çok önemli, varsayımdır. Dışarıdaki kuşların gençliği ve yaşlılığıyla ne kadar ilgileniyorsun? Onlarca yıldır kuşlar orada işte. Hep aynı kuşlar. Kaç yaşında ne önemi var? Kendimizi bir şey sanmak, yaşlanmak, ölmek gibi icatlarımız var. Sen kimsin de ölüyorsun? İyi de güzel gibi kabule dayalıdır. İyi ya da kötü milyarlarca yılda kabul ettiklerimizdir. İnsan kendini çok iyi kandırmıştır. Hatta insan tanımına kendine yalan söyleyebilme yeteneği eklenmelidir. Kendini kandırıp doğada üstün olduğunu sanan, güç kullanımında aşmış tek varlık.

Yücel: Felsefe yapma, sadede gel dedik.

2: Felsefi Şeyler

Murat: Öyküm 60.000 yıl önce yaşanıyor. Afrika'nın kuzeyinde yaklaşık 200 kişilik bir grup kuzeye doğru ilerliyor. Güneydeki düşmanlar kuzeyde yok. Kuzeyde hiç kimse yok. Daha önce giden öncüler söylüyor. Kuzeydeki büyük suya kadar yerleşen yok.

Ben, grubun ortalarında ilerliyorum. Vahşi hayvanlara karşı hep tetikte olmalıyız. Bir de rakip insanlar var tabii. Biz ve diğer canlılar arası kavganın haddi hesabı yok. Neyse ki kimsenin olmadığı yerlere gidiyoruz, bizim olabilecek yerlere. Grup liderimiz şimdi bu yazıyla anlaşılmaz ama gırtlaktan gelen tok bir sesle Oti gibi bir şey. İsimlerimiz olmasa, birbirimizle konuşmasak, ne yapardık? Atalarımız bu güzel dil oyununu icat etmese ne yapardık? Dil sayesinde grubu kontrol ediyor, önceden anlaştığımız sözlerle iletişim kurabiliyorduk.

Lider çok canımı sıkıyor. Sürekli stres yapıyor. Geçen yeni keşfettiğimiz bir doğa ruhuna isim verilecekti. Ben "kunda" dedim. Reis başıma vurdu, - olur mu hiç bu "binda" dedi. Sanki çok fark var, şerefsiz. Zaten önceki reis daha iyiydi. O da şerefsizdi ama az. Kuytuda kalabalık girmeseler alayına giderdi. Reis dedim de, nedir bu reislerden çektiğimiz? Grubu bir arada tutan, hayatta kalmamızı sağlayan onlar olmasa çekilmez.

Bütün yemekler onlara sınırsız açık. En iyi eşleri onlar alıyorlar. O ne derse yapmak zorundayız. Geçen tam bir dişi ayarttım, çalılıklara doğru gidiyoruz: reis çıktı önümüze. Sonrası malum, elim şeyimde kaldım. Reislige mi oynasam acaba? Çok cılızım, arkadan vururum. Grup ne diyecek? Yok yok olmaz, ben reislik için doğmamışım. Öyle olsam biraz güçlü olurum. Ben böyle de iyiyim. Hem reis olmak sorumluluk işi, risk almak gerekiyor. Risk yönetimi falan filan.

Geceleri çalılıklarda kamp kurarız. Yırtıcılar çok pis. Her gün 10-15 yılan, çiyen saldırıyor. Geçen bir oğlanı aslanlar aldı. Öyle izledik. Silah falan fayda etmiyor. Doğa çok acımasız. Keşke daha rahat yaşayabilsek. Keşke doğa bizi değil, biz doğayı yönlendirsek. Bir gün yapacağız ama, bir gün diğerleri bizden kaçacak. Hepimiz rahat edeceğiz. Bir sürü avımız, meyvemiz olacak. Bize karşı olan diğer her şeyi pişman edeceğiz. İyi ki akrabalık bağlarımız kuvvetli. Bu bağlarımız sayesinde arkamıza bakmadan ilerliyoruz. Bu bağlar sayesinde birbirimize kenetleniyor, bilgi paylaşıyoruz. Bizde eğitim çok önemlidir. İnsan olmak, eğitimle olur. Yoksa ne farkı var hayvanlardan? Çocuğu doğur at sokağa, sokaktaki hayvandan ne farkı kalır? Onu eğitmek gerek, oynamak gerek. Oyun, bir çocuğun en önemli amacıdır. Biz de oyun oynayarak başladık. Çocuk niye oyun oynar? İlerideki oyuna hazırlık olsun diye. Büyük oyuna büyük oyuncular gerekir. Çocuklarımız değerlidir. Çocuklar bizi yaşatacak.

Kadınlarımız değerlidir. Bir ara bir arkadaş bunlara tapalım dedi. Reisler iktidar mücadelesi yaşamamak için izin vermedi. Düşünsene insan çıkıyor abi. İnsan yaratıyorlar. Bizim gibi değil, onların peşinden koşar, hoşuna gitmeye çalışırız. Hayatın sürmesi için tohumlarımızı ekeriz ki toprak ana bizi daha çok eylesin. Tohum ne bilmiyoruz daha, 50 bin yıl sonra inş. Şimdilik ağaçlara dalıyoruz, bulduğumuzu yiyoruz. Avlanıyoruz ama çok iyi değiliz. İletişim kurabilmek biraz av yeteneği veriyor

tabi. Ben yemedim ama leş yiyenler var. Geçim kavgası işte.

Sürekli göçüyoruz. Zaten daha yerleşik hayat aklımıza gelmiyor. Yemek nereye biz oraya. Arkadan gelen düşmanlardan uzak olmalıyız. Reis sürekli ileri diyor. Şey var sanki . Sürekli ilerliyoruz. Gidiyoruz. Unutmadan ölümümü anlatayım. Beni yılan soktu. Ölmedim ama halsizleştim. Grubu yavaşlatıyorsun dediler. Zaten kızlardan şansım da yoktu. Yalan olmasın, tek başıma biraz gezdim, nerede öldüm hatırlamıyorum. Ölü yalan söylemez. Ölmüşüm. Hatırlamıyorum. Yılandan korkmam, yalandan da korkmam.

Yücel: (küçümser gülüşle) Bu neydi şimdi? İlkel komedi mi? Her şeyi dalgaya alıyorsun. Ciddi şeylerin yok mu? Adam gibi bir öykün yok mu?

Murat: Ciddi şeyler? Bence hayat biraz fazla ciddi dostum. Onun ciddiyetine ciddiyet katmak istemem. Onu hafifletmek istiyorum. Katlanabilir yapmak istiyorum. Hayat zaten yeterince acıyla dolu değil mi?

Yücel: Hayat yeterince ciddiyetsizlikle de dolu ama, bence bu kadar dalga geçme. Nasıl bakarsan öyle görürmüşsün. (düşünerek) Belki de bir tavır takınmamak gerek hayata karşı. Bir denge kurmak gerek, nereye fazla yüklenirsen o kadar öbür tarafı kaybedersin.

Murat: Yanar döner olmak mı muradın? Öyle bir şey yok. Felsefeden vazgeçebilir misin? Az yobaz, az filozof ol o zaman. Yok öyle bir şey. Hayat öyle ilerlemiyor. İlerlemiyor aslında. Ne bileyim.

Yücel: Bir keşif yapacaktıydın da içine kaçmış gibi konuşuyorsun. Tamam insanın içindeki kontrol etme güdüsünü işlemek istemişsin. Ama bunu alaya alarak işlersen millet de seni alaya alır. Yani kim gülerek yazmayı istemez ki? İnsanların ciddi yazmasının bir sebebi var. İnsanların Lingua Franca'sı hüküm dilidir. Onlara hükmetmeni isterler. Ama beceremezsen de silinip atılırsın.

Murat: Becereyim mi ne diyorsun şimdi? Bu konuşmalar 18+ olmasın. Yayıncı beğensin istiyorum. Ayrıca hüküm dilini de bilirim. Yani, derdimi anlatacak kadar bilirim.

Yücel: (bilgisayarı elinden alarak) Neyse bakalım başka neler varmış. Babam Kim Benim, Ben-Sezar'ın Kaynı, Devrimin İcadı, Evimiz Mezar. Mezar dediğine göre dalgaya almıyorsundur. Bunu okuyalım.

Şimdiki adıyla Çatalhöyük, Konya'da Milattan Önce 6.000 yılında yedi bin kişi bir yapılar kompleksinde müthiş bir uyum içinde yaşıyordu. Birbirine bitişik yüzlerce ev nehrin getirdiği zengin toprakların üstünde hiç kimseyi rahatsız etmeden öylece duruyordu. Bir şehir büyüklüğündeki bu bitişik evler silsilesinin yolu yoktu. Aralarında boşluk yoktu. Hatta burada cam bile yoktu.

Burada yaşayanlar verimli toprağı işlemeyi, hayvancılık ve çömlekçiliğin sırlarını biliyorlardı.

Tarihte pek az bilinen bir şeyi de biliyorlardı. Bildikleri şeyden ötürü bu şehir iki bin yıl ayakta kaldı. İnsanlar hiç öteki diye ayrılmadı. Yani ayrımcılık, sömürü, krallık yoktu. Evlerde ayrılık yoktu, insanlarda da olmadı. Kadın ve erkeğin belki de en eşit olduğu yerdi. Belli bir devlet ya da yönetim yoktu. Herkes bir bütün olduğunun farkındaydı. Hem, neden fark olsun ki? Neden kavga olsun? Hepimiz aynı yapının içindeki boşluklardayız. Ancak birlikte varız. Birimiz olmadığında bu dev yapılar kompleksi içten içe çöker. Birimiz yok olduğunda boşluk olur içimizde. Ne kadar görmezden gelsek de biz hep birlikte olduğumuz için vardık, ancak öyle var oluruz.

Babamın dediği gibi çakmaktaşını komşumuza verip eve dönüyordum. Hemen ötedeki evin üzerinde insanların toplandığını gördüm. Biraz yanlarına yaklaşıncı üzücü olayı duydum. Ben demiştim demek hiç hoşuma gitmez ama ben demiştim. Bu tanrıların işi değildi. Annemi öldüren illet bu sefer de komşunun eşini bulmuştu. Kadın ayakta bile duramıyormuş. Ne yazık. Ben en başta Hayvanlarla ilgili olduğunu söylemiştim. Doğa verdiğini alır. Hayvanları hep kendimiz için kullanıyoruz. Onların da bizim gibi var olma hakkı var. İşte bak hayvanların laneti yine geldi. Hayvanlara insan gibi davranalım dedim ama dinletemedim. Zaten kadınları ikinci cins olarak görenler var hala. Bu devirde bizi aşağılamaya kalkanlar var. Neyse ki topluluğumuz herkesin ve her şeyin görevi olduğunun farkında. Aradaki sesler pek işitilmiyor. Zaten o aradaki sesler ana tanrıçanın yanına bir de erkek tanrı getirmeye kalktı. Erkekten tanrı mı olurmuş, insan kadından çıkıyor.

Buralarda hayvanlarla genelde kadınlar uğraşır. Erkekler de yakınlardaki taş yatağında çalışırlar. Ayrıca hep birlikte tarlalarımızı süreriz. Tarlalarımız çok önemlidir. Ana tanrıça, toprağın efendisi olmazsa aç kalırız. Hastalık meselesine geelim. Bence kadınlar hayvanlardan hastalık kapıyordu. Bazıları hala tanrılar istedi diyor. Ben buna inanmıyorum. Annemi öldüren tanrılar olamaz. Tanrılar bu kadar acımasız olamaz. Anneciğim daha çok gençti. Omzuna kadar gelen saçları, çakmak taşı gibi parlayan gözleri, yumuşacık yanaklarıyla ne de güzeldi. Bize canı pahasına sarılırdı. Hiç kızmazdı. Bir kere ben kileri dağıtmıştım, hiç kızmadı. Diğer anneler böyle değil. Babam onu çok severdi. Hepimiz severdik. Küçük kardeşim, babam, annem iki göz evimizde çok mutluyduk. Daha kaç sene oldu ki bizi bıraktı? Çok erken bir haksızlıktı.

Bir gün sabah yatağından kalkmadığını fark ettik. Hadi dedik, nazlanma. Nazlandığı falan yoktu, kadın ölüyormuş. Yine de kalkıp günlük temizliğini yaptı. Bizde temizlik çok önemlidir. Annem daha da önem verir. Öksüre bağıra çalıştı. Ben de yardım ettim. Sonra anne sen dinlen dedim. Bahar aylarıydı, merdivene tırmanıp damdaki kapıyı iyice açtım. Kardeşimi annemin yanına bırakıp damların üstünden şehrin dışına kadar gittim. Babam bazen tüccarların orada oluyordu. Babamı bulamadım. Eve döndüm annem iyice kötüleşti. Daha önce de hasta olanlar vardı ama bu başkaydı, sanki veda ediyordu. Akşama dek elinden tuttum. Yüzüme sürdüm ona iyi gelsin diye ana tanrıçaya adak adadım. Gittikçe kötüleşti. Akşam babam geldiğinde durumu gördü ve beni ondan uzaklaştırdı. Tanrılar onu yanına alıyormuş. Annemin ölmesini izledim.

Ne zamandı bilmiyorum, bir süre sonra nefes almadığını fark ettim. Gecenin karanlığında hırıltılı nefesini duyamıyordum. Babamı uyandırdım. O da fark etti. Ruhu tanrılarla birlikte dedi. Bir

yere gittiğinin farkındaydım ama anlayamıyordum. Neden üzülyorduk? Neden bu kadar acı vericiydi? Sabaha kadar dua ettik, ağıt yaktık. Sabah babam kazma küreğiyle odayı kazmaya başladı. Ocağın altını kazıyordu. İyice kazdı, sonra biraz örme hasır getirerek annemi sardılar. İyice kapatıp toprağa yerleştirdiler. Sonra ben de onun gibi öldüm.

Yücel: İnsanı düşündürüyordu. Bu yazdıkların gerçek olaylar mı?

Murat: Çoğu zaman tarihi buluntulardan yola çıkıyorum. Kendim, bulunan ölülerin hayatını yaşamış gibi hissediyorum. Sanki ben öldüm hayvan hastalığından. Sanki benim mezarım kazıldı, hırsızlarca. Her şeyi kendimden biliyorum. Ben insanım.

Yücel: Yok, öyle deme canım, niye kendine hakaret ediyorsun?

Murat: Yok yok, hepimiz insanız. Ne kadar kaçınırsak da bu kadar muazzam yetenekleri kendimizi yok etmek için kullansak da itiraf edelim. Her şeyde bizim de payımız var. Sonuçta bunlara neden olanlar bizim soyumuzdan. Biz onları, onlar da biz. Bir düşünmek lazım neden benim kötü tarafım dünyayı sefil bir yok oluşa götürüyor?

Yücel: Ama sen hiç güzellikleri anlatmıyorsun. Hep trajedi yazıyorsun, bir de bunlarla dalga geçiyorsun.

Murat: Ne yapalım, önce acilen sefil düzeni fark etmemiz gerekiyor. Bunun için betimliyorum. Bunun için düşünüyorum. Daha komik olmayan şeyler istiyorsan orada bir öykü var, adı yok Adsız diyor. Onu oku.

Yücel: Tamam açıyorum.(Arar) Bilgisayar çok kasiyor. Bir format çak sen buna.

Milattan önce 3300'de Avrupa'da, orta Alplerde bir insan doğdu. Babası madenlerin bu tarafının reisiydi. Bakır madenlerinin sırrını bilmeleri nedeniyle rahattılar. Bakır almak için birçok insan takasa geliyordu. Babası ona kimseye güvenmemeyi öğütlemişti. Vahşi hayvanlardan kaçınmasını, köydeki buğday ve toplanan bitkilerden başka yaban hayatına bulaşmamasını öğütlemişti. Ataları çok zaman önce güneşin doğduğu yerden gelip buralara yerleşmişti.

Buralar çok canlılığın geçiş yeridir. Bize benzeyen adamlar da geçer. Bazılarına izin vermeyiz. Yeni gelenleri sevmeyiz mesela. Güneşin doğduğu yerden sürekli adamlar gelir. Babamlar bırakmazdı bunları geçmeye, biz de bırakmıyoruz. Babam buraları elde ederken çok çalışmış. Bana bırakırken de sıkıca tembihledi. Dünya acımasız, sen de acımasız ol diye. Reis olmak zor iş dedi.

Buralar geçiş yeri demiştim. Çok adam geçer. Çok kişi almak ister buraları. Vermeyiz. Eskiden hayatta kalmak için öldürürlermiş. Şimdi daha fazlası için de öldürüyorlar. Özellikle de bizimki gibi bir ticaret bölgesini çok isteyen var. Yakınlarda bakır dolu yerler var. Biz bakırı çıkarıp eritmeyi, silah

yapmayı biliriz. Bakır karşılığında yiyecek-giyecek takas ederiz. Bakır çok önemlidir. Ağaç gibi değil, çok dayanıklı. Babamdan kalan bakır baltam on adamı ömür boyu yaşatır. Savaş malzemesi en değerli olandır. Şuncacık bakır dünyalara bedel. Önce hayatta kalacaksın tabi.

Birçok savaş gördük. Sürekli mücadele halindeydik. Ben kendim çok fazla yaralandım. İzleri bedenimdedir. Bir keresinde kendi adamım beni öldürmek istedi sağ göğsüme cılız bir kılıç attı. Hemen öldürttüm. Geçenlerde de sağ elime bir kılıç darbesi aldım. İyileşmedi hala. Tanrılarca kutsanmasam yaşayamazdım. Tanrılar şuradaki yaşlı şifacı- büyücüyle bana ulaştı. Beni kaç kez kutsadı. Her yerim kutsal dövmelerle doludur. Büyücü bunları ısıtılmış çakmak taşından bir bıçakla işlemişti. Şu yakınlardaki taşlara, dua eden adamlar yaptı. Yerin ve göğün sahibi tanrılara dua etsinler diye.

Ben herkesten çok yaşadım. Yaşlandım. Köydeki genç ve güçlü olanlar kıskandı. Benim ölmemi istediler. Ama tanrılar izin vermedi. Ölmedim. Gençler gittikçe bileniyordu. Yerimde gözleri vardı biliyorum. Beni öldürmek istiyorlardı. Beni sevenler de vardı. Onlar tarafından korunuyordum. 2 gün önce herkesin içinde alenen saldırdılar. Artık yaşlıymışım, büyük madene sahip çıkamıyormuşum. Öldürmeye çalıştılar. Karşılık verince köyden gittiler. Hemen sonrasında artık ne yapmam gerektiğini düşündüm. Giden grup köyün geri kalanını da kandırmıştı. Herkes bana cephe aldı.

Ben de tanrılara sormak için yukarıdaki ormanlara gittim. Tam köye dönüyordum ki bir de dağ tanrılarına yakarmak istedim. Çıkabildiğim en yüksek yere çıktım. İki yüksek zirvenin arasında bir geçitte tanrılara seslenmek istedim. Burası tanrıların bulunabileceği kadar güzel bir yerdi. Tanrılara silahım üstümde seslenemezdim. Bakır baltamı, yeni yapmaya başladığım yayımı, bıçağımı ve oklarımı ve merhem olarak taşıdığım bitkilerle, yiyecek mantar ve meyveleri taşın üzerine koydum. Kendim de 5 metre ötede tanrıları duymaya çalıştım. Bundan sonra ne yapmam gerekiyordu? Bana bu acıları neden yaşatıyorlardı? Yeni yeni dinlemeye başlamıştım ki sırtımdan göğsüme yayılan müthiş bir acı hissettim. Bu acının benzerini savaşırken yaşamıştım. Tanrılar olamazdı her halde. Arkama dönüp baktım. Bir de ne göreyim? Az ötede bizimkilerden biri yayıyla bana bakıyor. Hemen eşyalarımı ulaştırmak istedim. Ama istemekle kaldım. Yere savruldu.

O an ölümü hissettim. Tanrılar beni yanında istiyor dedim. Bu sırada okçu bir taş alıp kafama vurdu. Kesin ölmemi istiyordu. Biraz nefes aldım, çabucak öldüm. Sonra katilim beni çevirip okunu çıkardı. O zamanlar kendi silahımızı kendimiz yaptığımızdan, katil belli olabilirdi. Benim oklarımı da ortadan ikiye kırdı. Kendim kendimi öldürdüm sanılsın diye her halde. Ya da yakınlarım yaptı sanılsın diyedir. Değerli baltamı, eşyalarımı bırakıp çekti gitti. Baltam buralarda kimsede bulunmadığından katili ele verebilirdi. Üstüme taşlar örttü, kimse görmesin diye. Ölümüm iyi planlanmıştı.

Yücel: İnsanlık acıyla mı yoğrulmuştur?

Murat: İnsanlık iyilikle, oyunla insan oldu. Ama kötüye uydu. Bunlar yaşanan milyonlarca

güzel anının yanında birkaç kötülük. Saklambaç oynarken bizi bulanları öldürmek huyumuz. Olmayacak şey değil mi? İşte insanın inanılmazlığı. Derinlerde bir kötülük var ve suyu bulandırıyor. Gün geçtikçe içimizdeki cılız kötülüğü besliyoruz... Hani bir yarışma vardı, “gelecekte yazarlık” diye. Ona yazdığımız öyküleri biliyorsun. Sonra onları da okuyalım.

Yücel: Evet, hatırlıyorum. Acemilik zamanlarımızdı. Ama hala gelecek değişmedi. O zaman düşündüklerimiz geçerli. Şimdiyi değiştiremedik, gelecek de aynı kaldı. Peki ne olması lazım sence? Tarihi ne değiştirir? Devrimi nasıl yaparız? Bu arada senin şu Devrimin İcadı öykünü merak ettim. Bir bakalım mı?

Murat: En ciddi yazımdır. Yazarken zorlandım. Öykü yazma ödevi vardı. Ondan yaptım. Yoksa komikçilik akımına bağlıyım. Ama dur, şu yazıları alıp getireyim.(Odasından birkaç kağıt getirir) Şimdi okuyabilirsin.

Yücel: Okumadan önce söyleyeyim. Farklı olmak adına komik durumlara düşmemelisin. Felsefe yazıları neden ciddi ve kasvetlidir? İnsanın durumunu anlatır da ondan. Acıklı durumu komik anlatırsan ciddiye alınmazsın.

Murat: Ciddiye alınmamak hedefimdir. Bazıları hayatı ciddiye aldı diye bunca yıkım yaşanıyor. Ciddiyeti icat eden insandır. Diğer tüm canlılar bir döngü içerisinde yaşarken, insan döngünün dışında olduğunu, daha kötüsü döngünün onun hizmetkârı olduğunu sanmıştır. İnsanın bir kısmı istediği gibi yaşayacak diye kalan tüm canlılar işkence çekemez. Bunu düzeltmek için tek yapabildiğim insanları bu ölümcül modernite sevdasından vazgeçirmek. Hayatı basitleştirmek ve herkes için anlaşılabilir kılmak. Herkesin gülümseyeceği bir zaman olabilir. O zamana ulaşmak için gülelim. Neyse oku sen.

Yalnız yaşıyorum. Hayatım her günlük işleri belli bir sıraya göre yapmaktan ibaret. Sabahları kalkıp işe gidiyorum. İşyerinde asık suratlı arkadaşlar. Zorla söylenen nezaket cümleleri. Öğle yemeği-Bira ve ekmek. Sonra akşam yine ekmek.

Geçen gün işe gitmek için evden çıktım. Okulun önünden geçerken küçüklükten tanıdığım birini gördüm. Belki tanırısın Sepetçi Kenna'nın oğlu. Vergi toplayıcısı olmak için eğitim görmüş. Biz onunla, Nil Nehri'nin kenarında papirüs sapları toplardık. İkimiz de babalarımızın atölyelerinde çalışırdık. Arkadaşım, papirüs saplarını babası soylulara eşya yapabilsin diye toplardı. Bense papirüs işçisi olan babam için. Hatırlıyorum da ben ondan daha iyi toplardım papirüs saplarını. Nil Nehri'nin taşkın sularında, uzun kollarımla ve de en iyi papirüsü seçecek olan kıvrak zekamla durmadan çalışırdım.

Bana vergi memuru olarak çalışacağını söyleyince bir kendime baktım, bir de ona. Çiftçilerin orada özel malikanesi olacakmış, tarlalara yakın olmalıymış. Soylu sayılmasa da soylulardan sonra

gelirmiş. Hani babası soylulara hizmet etmiş ya, o yüzden okula soylularla gidip, kral için çalışabiliyormuş. Halbuki ne farkımız vardı Nil'in kenarında? Hem ben daha iyi toplardım.

Ben düşünürken bir de baktım ki çoktan gitmiş bizim vergi memuru. O gün bu gündür düşünüp dururum. Ben daha iyi toplardım, neden daha kötü yaşıyorum, neden daha iyi değilim? Daha iyi olmayı bırak, daha kötü müyüm ki, ben papirüsçü parçası oldum, o ise malikanede yaşıyor? En sonunda kafayı yiyecek gibi olduğumda düşündüm ki, mevcut koşullar seni memnun etmiyorsa değiştirmek gerekir! Sonra papirüsler geldi aklıma.

Yaz gelince papirüslerin yanına gideriz. İki metre boyunda, uzun saplı çıplak bir bitkidir bu. Nehrin kenarında öylece dururlar. Hiç zaman kaybetmeden Keser deviririz! Sonra alır götürürüz medeniyet hamurundan yapmaya. Önce dik dizeriz, sonra enlemesine, al sana kağıt işte. Sonra bu kağıtlara neler yazılır neler. Diyebilirim ki medeniyet bizim yaptığımız papirüs kağıtlar üzerine kurulmuştur. Neyse, aklıma geldi demiştim ya, Nasıl ki papirüsü önce devirir, sonra kökünden keseriz: yanlışlığı da öyle kesmeliyiz. Sonra da yanlışları ders olarak okumalıyız doğruyu bulmak için. Valla bak. Bunun üzerine ben firavunun sarayına doğru yola çıktım. "Ben neden papirüsçü parçasıyım" diye bağırmaya kalmadı zencinin biri göğsümün orta yerinden mızraklayıverdi beni. Öldüm.

Nil her sene taşar, tanrı Hapi sağolsun. Taşıp geri çekildiğinde kutsal Nil, geride kendinden parçalar bırakır. Sonra Papirüsler çıkar ortaya, yeşil, yeşil. Sonra biz gideriz papirüs toplamaya koşar koşar. Uzun, saplı çıplak bir bitkidir bu. Sapını alır önce dik dizeriz, sonra dik çubukların üzerine enlemesine. Babam böyle yapardı, ben de böyle yapıyordum. Benim oğlum da böyle yapacak.

Murat: Tarihte iki devrim başarılı olmuştur. Biri tarım devrimi, biri de endüstri devrimi.

Yücel: Biri yaşatan, biri öldüren devrim.

Murat: Belki de öyle. Endüstri olmasa yaşayamazdık diyenler var ama?

Yücel: Endüstri olmazsa yaşayacağız diyen de var.

Murat: Değil mi, verdiği birazcık kırıntının yanında işçi ve kölelerin yüzyıllarca sömürüsü ve geleceğin-doğanın telafisiz katledilmesi. Şu an çevrede ne görüyorsak endüstriyel bir üretim değil mi?

Yücel: Evet, her yerimizi sarmış.

Murat: İşte her yer işçi sınıfının ve yeterince zalimlik yapmayanların üzerine inşa edilmiş ürünlerle doludur. Düşün ki birçok canlı bir arada oturuyor. Birisi çıkıp diğerlerinin sahibi olmaya çalışıyor. Onun gibi acımasız ve güç kullanabilen biri olmadın mı onun tarafından öldürülürsün. Ya da sen de onun gibi olursun. Bu davranış bir hastalıktır. Emperyalizm olmasa teknoloji, sağlık, hayat

böyle gelişmiş olamazmış. Bunu diyenler var. Bunu diyenler diğerleri gibi sapkın olanlardır. Yüz yıl sona ermeden bütün madenler tükenip, on yıl içinde susuzluktan milyonlar ölünce ve sadece birkaç bin yıl içinde dünya sıcaktan kavrulup yaşanamaz hale gelince bu tayfa çoktan toz olmuş olacak.

Yücel: Neyse, tarım devrimi dedin, nasıl oldu bu devrim? Biz de devrimciyiz sonuçta.

Murat: Yaklaşık 12 bin yıl önce, hemen yakınımızda oldu. Bereketli hilal denen Dicle ve Fırat nehirleri etrafındaki topraklar tarihi değiştiren bir olaya ev sahipliği yaptı. "Tarım" burada keşfedildi ve dünyaya yayıldı. Bu öyle bir devrimdi ki, artık yemek için hayvanları kovalamak ve onlardan korkmak zorunda değildik. Artık binlerce yıllık tedirginliğimizi sonlandırıp rahat uyuyabilecektik. Artık göçlerde ve kıtlıkta ölmek sıra dışı olacaktı. Artık hayatta kalma uğraşının üstüne yeni şeyler ekleyebilirdik. Bir yerde yerleşip, kültür oluşturma ve bilgi biriktirme imkanı oluştu.

Yücel: Bununla ilgili bir şey var mı? Bu konu güzelmiş. Ne de olsa devrimciyim.

Murat: Var tabi, adı "Amcamgil" Aramaya gir daha kolay bulursun. Amca yaz. Her konuda söyleyecek şeyim var. Bir konuda ihtisas yapmak yerine her şeyden biraz öğrendim. Filozofum.

Yücel: Yine o komik şeylerden değildir umarım.

Murat: Komik tabi, herkesin bir yoğurt yiyişi var. Benimki de böyle.

Yücel: Buldum, tamam. Ama sonra ciddi bir muhasebe yapmamız gerek. Bunlar derin konular.

Biz şu aşağı köydeki Birgi aşiretiyiz. Aşiret dediysek, az bir şey. Çok kalabalık değiliz. 50 hane var-yok. Yerleşik yaşama geçen ilk topluluklardanız. Zaten köy, aşiret, hane dedin mi Urfa'da akla gelen ilk isim: Birgiler. O da benim sayemedir. Ben şu an ölüyüm ama yaşarken büyük işler yaptım.

Ben daha çocuktum. Bu amcam geldi dedi, hele çocuk sen gel bir şu buğdayları tut. Ben de tuttum. Ne diyecek dedim. Meğerse aklına süper bir fikir gelmiş. Dedi ki bunları yemeyeceğiz. Ben de dedim niye? Dedi ki bunları geri toprağa atacağız. Ben de dedim niye? Dedi ki bunlar tanrılara adaktır. Ben de dedim tamam. Köyden az uzaktaki tanrıların yerine doğru yürümeye başladık. Bana buranın hikayesini anlattı. Büyük Birgi reisi 1. Keto'nun tanrılarca buraya gönderilip bu yeri yapması istenmişti. Güneyden gelen göçebe topluluklar bunlar. Sosyal tabakalaşma var. Ama göçerlerde olduğu kadar.

Neyse, bunlar bu kadar kuzeye gelip bir tepede tapınak inşa etmeye başlıyorlar. Gel zaman git zaman burası uğrak bir yer oluyor. Tanrılara adaklar, yakarmalar falan burada yapılıyor. Uzaklardan çok farklı insanlar geliyor. Duyan geliyor. Tabi her yerden havadisler burada toplanıyor. Tapınak sayesinde kültür etkileşimi oluyor. Burada bazı göçerler duyuyor ki: Sadece doğanın

verdiğiyle yetinmeyen insanlar var. Yani yemek üretmekten bahsediyor. Tok mideler demek bu. Bundan bahsedince işin aslını astarını öğrenmek için birçok insan o yöreye akın ediyor. Sonra anlaşılıyor ki: bitkilerin yere düşen taneleri yenilerini çıkarıyor. Bir kısım yiyeceği de bunlar atıyor toprağa. Bir kısmı adak yapıp toprak anaya geri veriyorlar. Gömülen yerlerden yiyecek fıskırıyor. Şaşırıyorlar. Bunlardan görenler de bizim neyimiz eksik diye aynısını yapıyor. Bu olay yayılıyor, milletin ağzı torba değil büzesin. Amcam da haberdar oluyor.

Beni alıp tapınağın yakınına götürdü. Yiyecekleri toprağa ektik. Beklemeye başladık. Ben hep baktım ne oluyor diye. Başlarda bir şey olmadı ama tanrılara yeterince dua edip yalvarınca gerçekten de oluyormuş. İnsan isteyince başaramayacağı şey yoktur. Yeter ki istesin. Ben gittim haber verdim, gelin gelin aha oldu dedim. Sonra daha fazlasını ektik. Yeni tatlar denedik. Sonra hayvanlar da böyle olabilir dedik. Onları da evcilleştirdik. Ama daha önce yapılmış bu. İlk biz bulduk sanmıştık. En azından bu bölgenin insanına biz getirdik. Ben olmasam zor olurdu.

Yakınlardaki tapınağa gelenler bizim de uyguladığımız bu olayı gördü. Dört bir yana ulaştı. Herkes yapınca bizim meslek ayağa düştü. Biz de tesadüfen ruhban sınıfını icat ettik. Çok tuttu. Tapınakta yeni fikirler var mı, nasıl zengin olabiliriz diye geziniyorduk. Hep oradaydık. Bazen tapınakta uyuyorduk. İnsanlar da bizi oranın yerlisi sandı. Yani göklerden geldiğimiz rivayeti oluştu. Bizim bir suçumuz yok, dindarlar o kadar inandırıcı konuşuyordu ki biz bile inandık. Adamlar tanrılara diye bir sürü adak bırakıyor. Bizi de besliyorlar. Bir anda tanrıların adamı olup çıktık. Herkes tanrı yerine bize konuşmaya başladı. Bir sürü soru soruyorlar. Onlara cevap uydurmakla geçiyor zaman. Anlamıyorlar da. Baktık hayat yalanlarla geçiyor, dedim amca sen bana bırak. Hep istediğin yurtdışı tatiline çık. Ben halledeceğim.

Amcam ortadan kayboldu. İnsanlar sormaya başladı nerede diye. “Göğe çıktı” dedim. Başlarda yemedi. Olur mu öyle şey dediler. Dedim çıktı ama yazıyor arada. Düşün, daha yazı bulunmamış. Dedim o öyle bir kudret. Sorular yine gelmeye başlayınca bir gün oturdum sistemi kurdum. Bir haftada 3 bin TL. yi nakit olarak hesabıma aktardım. Sonra da göğe yükseldim. Arkamızdan neler konuşmuşlar. Bir sürü hikayeler. Bir kere beni amcamın hizmetkarı demişler. Ben kimsenin ayakçısı değilim. Buğdayı Urfa’ya getiren benim. Gerçekten, insanların ağzı torba değil.

Murat: Ne? güzel değil mi? Ne güzel anlatmışım işte. İnsanlığın bir basamağı da tarımdı. Yırtıcılardan korunmak için evlerimiz oldu. Yemek kovalamadık, yetiştirdik. Göç etmek yerine yerleştik, evcilleştik. Doğadan korkmayı bırakıp onu kontrol ettik. İnsan sürüngenlerden içgüdüsel olarak korkar. Atalarımız börtü böceklerle uğraşmaktan uyuyamıyordu. Bugün de geceleri birçok kez uyanırız. Vücudumuzda geçmişin o kadar izi vardır ki. İz değil, vücudumuz tarihtir aslında. Milyarlarca yılda bir araya gelmiş ve kendi küçük oyunlarıyla bizi oluşturmuş atom altı dünyaların eseriyiz. (Kolunu göstererek) Kılar mesela, bugün hiçbir işe yaramasa da milyonlarca yıl bizi dış etkilere korudular. Bugün pek azlar ama hala rahatsızlık duyuyoruz. İğneyi icat etmekten beri kılara mahkum değiliz. Kılız eşleri tercih edip kılı olmayı gerilik saydık. Büyük insanlık oyununun küçük bir numarasıydı bu. “Kılıyı dışla!” o ancak öteki olabilir, biz oyunun ileri aşamasındayız. Bak işte

tarlamız, hayvanımız, düzenimiz var. Doğa oyununun içinde insan oyununu yücelttik. Hayvanlığa dair ne varsa attık. Yapaylaştık.

Yücel: Sen kendini aştın. İyi düşünceler bunlar ama dışarıda değeri yok biliyorsun. Herkes kendi bencilliğini onaylatmanın peşinde. Dünyanın çivisi çıkmış. Takabileceğin misin?

Murat: Çivisiz sisteme geçeriz.

Yücel: Bilmiyorum. Çiviye o kadar alışmışız ki, girmese yaşayamıyoruz. İnsanlık kanser gibi hem kendini hem de dünyayı yok edecek.

Murat: Belki de olması gereken budur.

Yücel: Nasıl yani?

Murat: Belki de yok olmak gerekiyordur. Ölüm neden var? Yaşayabilmek için. Yani yeni koşullara daha iyi uyum sağlayanlar gençlere yer açıyoruz. Belki de bir grup insanın hem kendi ailesini hem de insanlığın, ailesi doğayı öldürmesi bu hastalığın tek çaresidir.

Yücel: Peki ama neden yaşamak istiyoruz o zaman?

Murat: Belki biz de kötüyüz. Baksana düzene küfürler savuruyoruz ama düzenin apartmanında kalıyoruz. Onun masasında, koltuğunda oturuyoruz. Onun sıcaklığı ile ısınıyoruz.

Yücel: Yani biz kötüye kötü müyüz? Yoksa iyiye kötü mü? Yoksa kötüye iyi mi?

Murat: Çok soru soruyorsun filozof kardeş. Sor ama şeyini çıkarma.

Yücel: Felsefe soru sormaktır. Felsefe sorgulamaktır. (cıvıtarak) Ya sor ya terk et. Sen felsefeyi ne sandın? Gel yiyorsa gel. Haydi gel. (çok cıvıtarak) Bizim buradan geçme, çok pis dövdürürüm. Neyse, ölüm diyorduk. (En cıvıtarak) Belki de insanlığın yok oluşu mecburi bir harekettir.

Murat: Yok oluş kaçınılmaz zaten. Var olmak için gerekli. Belki söylenmesi gereken, bizim ölüme yabancılaştığımız. Neden dünyaya geldiğimizi bilmiyoruz. Bize söylendiği gibi yaşıyoruz. İstemediğimiz anda da ölüyoruz. Sonra da ölenin arkasından ağlanıyor. Aslında ağlayan kendine ağlıyor. "O gitti" diye. Bizim hala işimiz bitmedi. Yoksa ölene üzülecek bir durum yok, sevinecek bir durum belki var.

Yücel: Öyle de denemez. Yaşamak istiyoruz. Öyle ya da böyle bir gerçekliğimiz var ve bundan hoşlanıyoruz. Belki bu senin dediklerin yanılgıdır. Yaşamak istiyorsun değil mi? Kendini öldürmüyorsun.

Murat: Evet, yaşamak istiyorum. En azından beni bu düşüncelere getiren şüphem ölümden de şüphe etmemi gerektiriyor. (düşünür) Zaten en acınası durumdaki insan bile ölümü seçmeden

yaşama savaşı veriyorsa, ölümden kaçırıyorsa ya hayat eğlenceli bir şeydir ya da hayatlar bizim değil.

Yücel: Kendini kandırma. Çıkışı bulamayınca ölümü düşünüyorsun. Ölümü de aslında yaşam için istiyorsun. Bu hayattaki eylemlerin ve etkilerin bir sonucu olarak çıkış yolu belliyorsun.

Murat: Bilmiyorum, hayat boş. (duraklayarak) Ne kadar saçma.

Yücel: Yine bir kaçış. Korkak mısın oğlum sen? Kaçma savaş. Neden ölümü düşündün?

Murat: Bilmiyorum. Boş ver, salla. Yemek yapalım mı?

Yücel: (hoşnut değildir) Makarna?

Murat: Her zamanki gibi. Ama bol salçalı olsun.

Yücel: Kanki çorba da yapalım mı? Değişiklik olur.

Murat: Yap da içelim.

Saatler ilerliyordu. Saat çok olmuştu. Mutfağa geçtiler. Mutfağı anlatmak bir işkencedir. Mutfağı boş verin. Pislik, pislik. Böyle pislik yok. İndirimden yaklaşık 50 paket alıp istifledikleri makarnalardan bir tanesini seçtiler. Hazır çorbayı da tencereye döktüler. Sonra makarnanın suyunu koydular. Başlangıçta her şey suydü.

Sıradan bir günde, sıradan bir beyinde nöron demetleri her zamanki gibi ateşlenip gidiyorlardı. Birden, sonradan kader dedikleri bir şey oldu. Bir grup çatladı patladı: çorbayı getirdiler akla. Önce çorbanın görüntüsü oluştu. Akla gelmişti. Sonra epey zaman geçti. Bu arada nöronlar danslarına devam ettiler.

Çorba öyle kolay iş değildir. Kanunları vardır uymak gereken. Yoksa çorba olmaz. Öncelikle uygun bir ortam ve malzemeler gerekir. Malzemelerin özenle hazırlanması, çorba adını alana kadar iyi gözetilmesi lazımdır. Çorba öyle kolay iş değildir. Çorba olmadan evvel uzun bir hazırlık süreci geçirir. Çorbalık aşaması işin nişanesidir. Çok da kısa sürer çorbalık. Zihindeki hali daha çok yaşar. Neyse, açız şimdi. Hedef çorbadır. Aslında çorbanın yok olmasıdır. İşte öyle hayat gibi.

Tencere ocağa koyulur. Dışarıda soğan, sarımsak ve havuçlar yani isteğe göre aromatik sebzeler hazırlanır. Küçük küçük doğranmasına dikkat edilir. Sağlıklı bir yağ seçilir. Zeytin yağı veya tereyağı uygundur. Soğan, sarımsak ve havuçlar pembeleşinceye kadar sote edilir. Sonrasında un falan katılıyor da o kısmı anlamadım. Unsuz devam edilebilir. Çorba sonuçta. Arada tadına bakılarak ayarlamalar yapılır. Tabi hazır çorba yapacaksanız başka. O zaman suyun içine çorbayı döküp kaynayıncaya kadar karıştırın.

Hazır yapmıyorsanız istediğimiz malzemeleri seçmemiz mümkündür ama isteğimize bağlı

olmayan şeyler vardır. Domates çorbası patlıcanla yapılmaz. Böyle bir şeydir ki: çorba isteyen çorbalık tarife uyar. Bu tarifler de çevre tarafından oluşturulmuştur. Ama koskoca çorba tanımını ve malzeme kavramını değiştirmek bizim haddimize değildir. Mümkündür ama neye yarayacak? En iyisi sadece iyi bir çorba yapmak veya çorbaların daha iyi yapılmasını sağlayabilmek. Ya da çorbayı es geçip ana yemeğin önemini aktarmak. Ya da devam etmek.

İsteğe göre diğer sebzeler haşlanıp çorba tenceresine katılır. Suyu konur ve kaynayana kadar karıştırılır. Karıştırırken tüm evren akla gelir. İçindeki küçük taneler, sıvı ve biz, bir şeyler hatırlatır. Biz tanrının çorbası mıyız dersiniz. Ama sonra su kaynar. Akla içinde olmak istememek gelir. Kaynayınca istediğiniz baharatlar ve tuz eklenir. Hazır çorba yapıyorsanız kaynayınca öylece pişirmeye bırakılır. Biraz dakika pişirilir. Bu sırada çorbada birçok hareket meydana gelir. Bu, çok gariptir. Kendi kendine hareket eden çorbayı izlemek biraz vakit geçirtebilir. Çorba kendi kendine anlamsız hareketlerde bulunur. Kenarlara doğru içeriden fokurdar. İzlerseniz fokurdamanın aslında bir yok oluş, ama bir var ediş de olduğunu görürsünüz. Fokurtuların nasıl da kendini yok etmeye çabaladığını görürsünüz. Anlam veremezsiniz. Arada tadına bakarak ayarlamalar yaparsınız. Çorbanın kendisi de bazı kararlar verir. Ama sizin hiç umurunuzda değildir. Sadece çorbayı ilgilendirir ve farkına bile varmazsınız. Çorba sizin için bittiğinde ateşi kapatırsınız. Fokurdamalar, hareketler dinmiştir. Çorba sessizliğe ve soğumaya başlar. Servis edilir. Yenir. Afiyet olsun.

Makarnayı da salçayla kavurup dolaptaki az yoğurtla salona götürürler. Masaya sıcak tencereyi koyarlar. Kimse bulaşıkları yıkamaya razı olmadığından tabak olmadığını fark ederler. Kaşıkları alıp makarnaya tenceredeyken girerler. Bu sırada çorba akıllarına gelir. Makarnanın yanına çorba gelir. Çorba tası da olmadığından odalardaki üç gündür su-meşrubat ve saire içilen bardaklar imdada yetişir. Bardaklar daldırılır çorba bardağın içine dolar. Bundan garip bir zevk alınır. Bazen makarnayla bazen çorba solo olarak yenip tüketilir.

(Fon şiiri olarak) Seni hep böyle sevecek miyim ey makarna? Hani pişince hemen yersen pek tatlı yakar ya, Hani üstüne koyacak milyonca sos var ya, Yerim aramam sos olmasa da makarnaya. Bolonez, milanez, napoliten, graten, çemen. Yoğurtlu, domatesli, kıymalı, vejeteryan

Öğrencilerden bahsedip makarnadan bahsetmemek olmaz. Makarnaya bir saygı duruşu sergilemek gerekir. Öyledir ki, öğrenci milletin bir bayrağı olsa makarna kesin içinde olurdu. Makarna yemeyene öğrenci denmez. Makarnasız evde öğrenci öğrenmez. Gerçi bu aralar işlenmiş gıda diye zararlı diyorlar ama bunlar hep İsrail'in oyunu. Arkasında Amerika var. Öğrencinin yüz şiiri varmış yüzü de makarna üzerine. Yalan bu. Mecburiyetten yiyor yavrucaklar. Garibanlık işte. Ne yapınlar? Yesinler. Bitince de tencereyi salça içinde birkaç makarna tanesiyle kurumaya bırakmasınlar. Öğrencilerden birisi bunca boş uğraşlar içinde odanın ışığını açmayı akıl etti. Aslında, bu akşamüzeri- öğle sonrası zamanda aydınlanmak pek fark etmezdi. Tavandaki devasa tasarruflu lamba yakıldı. Sonra gereksiz diye kapatıldı. Odanın deniz yeşili duvarları maviye benzedi ve tekrar yeşile döndü. Ama tam yeşil değil, deniz gibi.

Murat: (Tencereleri mutfağa bırakıp salona döner) Bir de seninkileri görelim bakalım. Eskiden fantastik yazıyordun, hala devam mı?

Yücel: Devam, bir sevdadır fantastik. Ama senin seveceğin öykülerim var. Tarihle ilgili. Bundan önce şu gelecekte yazarlıkla ilgili olan öykünü oku.

Murat: He, o yarışmaya 38 kişi katıldı, 10 kişi ödül aldı, bizimkiler bir şey alamadı. Neden biliyor musun? Kötü düzende ancak kötü başarılı olur.

Yücel: Hadi oku, oku, felsefeye başlama yine.

Murat: Yakın gelecekte bir site devletinde geçiyor.

Eskileri anlatıyorum. Hiçbir şeyin olmadığı çölde dünyanın en büyük kentlerini yapan insanlardan, uçsuz bucaksız devletlerde tek kişinin altında öylece yaşayan insanlardan. İnanılmaz gelen şeylerden bahsediyorum. İnsanlar seviyor.

Eski insanların hikayelerini herkes seviyor. Ben de seviyorum. Bir kere bir öykümü yazıya geçirmiştik. Ne güzel günlerdi. Eskiden kağıt bulmak daha kolaydı. Şimdi epey zor. Hastalıklar, mutasyonlar derken çok zor durumda kaldık. Geçim kavgasıyla uğraşırken artık yazarlara gereken önem verilmiyor. Halbuki çok sevdikleri tarihi biz söyleriz onlara. Geçmişten ders almayan geleceği oluşturamaz. Geçmiş insanlara gösterilmezse geleceği bilemezler. Bir anlamda geleceği gören kişileriz. Bu yüzden arada fal da bakıyorum. Geçimime katkı sağlıyor.

Bulduğumuz yer bir dağın yamacındaki site devletidir. Radyoaktif serpintilerin ulaşmadığı ender yerlerden Küçük Ağaç bölgesindeyiz. Meyve, sebze yetiştirip tarlalarımızı sürüyoruz. Çok hasta oluyoruz. Çocuklarımız daha baba diyemeden ölüyorlar. Doğum oranı da pek düşük. Sürekli çoğalmaya çalışıyoruz ama nafiye, herkes dört koldan çabalasa da tanrı çoğalmamızı istemiyor. Bizi bugünlere düşüren atalarımız sürekli çoğalmış. Ufka kadar insanlarla dolu şehirler varmış. Çoğu kişi bunlara inanıyor ama ben bunların efsane olduğunu biliyorum. O kadar insanı bir araya toplarsan hava alamazsın bir kere. Herkes havayı çekince hava kalmaz. Daha bir sürü şey var. Biri hasta oldu mu herkes ölür. Bizim sitede hasta olanı şehirden uzak tutarız. Aslında hepimiz hastayız. Bir şekilde bir sorunumuz oluyor. Zaten sanki doğa bizi temizlemeye çalışıyor. Ya da biz kendimizi temizlemiştik. Dediklerine göre bu hastalıkları, yok oluşu, savaşları atalarımız icat etmiş. "Uygurlık Efsanesi" öyle diyor.

Büyük Kitap diyor ki: insanoğlu yaptıklarının cezasını çekmiş. Uygur ve özgür olmak gibi şeyler üretip birbirini öldürmüş. Size iyilik getirdik deyip insanları öldürenler varmış Bütün dünya savaşmış. Her yer savaşmış. Biz de savaşıyoruz ama az. Ele geçirecek bir şey kalmadı. Ele geçersen ne olacak oraya yerleşecek insan yok. Sadece sitesi olmayan göçebeler toplanıp ekinlerimizi

yağmıyorlar. Bir de adam öldürünce ömür kazandığını sanan vahşiler var. Ne kadar boş bir düşünce değil mi?

Reisimiz Kara Murat çok süper adam. Ona babasından geçti reislik. Ama öz oğlu değil. Dışarıda bulmuş bunu. Zaten içimizde en sağlamımız Kara Murat'tır. On iki dişi var, arkalara doğru saçı bile var. Çocuğu olmuyor tabi. Bizde çocuğu olanlar için damızlık bölümü var. Onlar yapıyor tüm işi.

Eskiden, çok eskiden, tarih öncesinde, herkesin çocuğu varmış. İnsanlar büyük evlerde yaşarmış. Her evde yemek yapma yeri, uyuma yeri oyun yeri bile varmış. Öyle diyorlardı büyükler. Düşünsene bir, devlet büyüklüğünde bir yer sadece senin. Aslında inanılır şey, dünya çok büyük. Hepimize yeter. Gel de bunları Siyah Gezenler' e anlat. Onlar sadece öldürüp yemek için var. Atalarımız keşke daha dikkatli olsalardı. Yok oluyoruz. Bir de birbirimizi yok ediyoruz. Ama eski zamanlar kadar değil. O zaman daha çok yok edermişiz bizi.

Eskiden yazarlık çok başkaymış. Yazacak bir sürü kağıt varmış. Hatta kağıtların kenarları dolmadan bile bırakılırmış. Bir insan bir kağıdı dolmadan nasıl bırakır hiç anlamıyorum. Hayır bolluk olsa bile yapılmaz. Neden yapılsın ki, ne gerek var? Hastalık yani. Bazen eskilerin müsrifliğini görünce onlar da hastaymış diyor teselli buluyorum. Neyse ki yazarım da bunları biliyorum. Halka çarşıda pazarda tekerlemeler şiirler okuyorum. İnsanları hayal alemimin derinliklerine götürüp kılavuzluk ediyorum. Yazar dediklerine bakmayın, yazabilirim aslında, ama yazmaya ne araç- gereç var, ne bende mecal var, ne de kimse okumaya yeltenir. Hayat okuma öğrenemeyecek kadar kısa, ve insanlık bir şey yazılamayacak kadar hasta.

Neyse, gece nöbetine geçmem lazım. Nöbette eskileri düşünürüm. Çamurla çalışan büyüdü tekerler varmış. Herkesin istediği rüyayı gösteren taşları varmış. Belki bunları düşünürüm. Sonra, buralarda kimsenin bilmediği şeyleri düşünürüm. Öbür dünyayı hayal ederim. Hastalıkların olmadığı, hurilerimin et pişirdiği dünyayı. Belki ben öbür tarafta reis olurum. Reislik güzel şey. En azından manzaralı ev var, yüksekte bulunmak iyi şey. Ama reislik de sorumluluk getirir. Ben yazarlıktan memnunum. Risk yönetimi falan uğraşamam. Boş ver. Takılıp gidiyoruz.

Yücel: Gelecek anlayışın çok karamsar. İnsanlar ölüyor, bu mudur yani?

Murat: Gelecek karanlık olunca mecburen karanlığa değiniyorum. Benim yaptığım bir şey yok. Dünyanın en "ileri" uygarlıkları küçük güçsüz halklara demokrasi götürüp demokratik katliamlar sağlıyorken, gelecek hiç parlak görünmüyor. Belki bir şeyleri değiştirirsek aydınlık getirebiliriz. Mesela iki gram yemeğe iki kilo çöp çıkarmamakla, yanı başımızda bereketli topraklar dururken Pasifikte yetişen mahsulleri yememekle başlayabiliriz.

Yücel: Ama umarım farkındasındır, insan son anda uyanabilir. Mesela biz, sınava neden önceden çalışmıyoruz? Çalışabiliriz. Ama son geceye bırakıyoruz. Son an da olsa bunu yapıyoruz. Umudu kesmemek lazım.

Murat: Ben hayattan bahsediyorum. Hayati meselelerini son ana bırakmıyorsun. Kaza yapınca dur bakalım belki ölmem diye tedavi olmadığın oluyor mu? Herkes dört bir ağızdan söylüyor işte. Tarihimiz ne ki geleceğimiz ne olsun? İnsanlara barış ve kardeşlik getirmeye çalışan dinleri kullanıp savaşıyoruz. Milyonlar sadece susuzluktan ölüirken, ceylan derisi koltuklarda eşitlik ve kardeşlik konuşuyoruz. Doğayı yok ediyoruz. Sence insanın fazladan bir şeyi olabilir mi? Doğa verdiği her şeye karşılık bir şey alır. Döngü var. Her şey bu döngünün parçası ve bir alışveriş var. Eşitlik olmaması insanın uydurmasıdır. Dengesizliği icat ettik. Eşitliği o kadar bozduk ki insanı acı bir gelecek bekliyor.

Yücel: Biz bunun için varız. Biz bunların neden farkındayız? Neden diğerleri gibi değiliz? Elbette ki bir şeyler yapmak gereğinden. İnsanlık bizi çağırıyor. Değişim elimizde.

Murat: Ben bilmem arkadaş, biz değiştirene kadar gelecek bu. Seninkini de göreceğiz. Kesin bilim kurgu yazmışsındır. Senin gibi fantastikçiden bu beklenir. Uçan arabanla Sokrates Cafe'ye mi gidiyorsun?

Yücel: Çok komik. Ben de kendimce geleceği yazdım. Seninkiler kadar komik değil ama bir o kadar tarihi yazılar. Hemen peşinden değil de sonradan okumak isterim. Şimdi yarışmaya değil, kendime kendimi anlatmak amacıyla yazdıklarına bakalım.

Murat: Sende de felsefenin icadı mı var yoksa?

Yücel: (Nezaketen gülererek) Yok, ama felsefenin nasıl çıktığını herkes hayal edebilir. Etki tepkiyi doğurur. Felsefe insan kötüyü kaçınca ortaya çıktı. İlk anda tepki verdi. Aslında her yerde vardı ama kötülüğü sistemli yapan batıda etkili oldu. Filozoflar insanın yanlısını görüp genele-insanlığa bunu anlatmaya çalışırlar. Kötü olan ne varsa felsefe buna karşıdır ya da felsefe olan ne varsa kötü ona karşıdır.

Murat: Kötü nedir?

Yücel: Kötü, kötü bellemdir. Yani bencilliktir. Bütünü unutmaktır. Felsefe binlerce yıldır mücadele ediyor. Kötü iktidarlara, gücü elinde bulunduran bencil insanlara karşı gücünü de kalabalıklardan alıyor. Koca bir insanlık, içindeki bu kötülüğün farkındadır. Hayatı felsefe yapacak kadar ciddileştirenlere karşı hiçbir şey yapmadan öylece duruyor. Çünkü herkes iyi bilir ki hatalı olan kendi kaybeder. Kötü, önce kendine kötüdür. Başkalarının mutsuzluğuna çalışırken belki son demlerinde fark edeceğiz, hayat geçici bir görüntüden ibarettir. Bu görüntüde başkasını kötü gösterirken mi poz vereceğiz, yoksa diğerleriyle uyum sağlayıp güzelliği mi yakalayacağız?

Murat: Vaay, filozof. Neyse nerede bu öyküler?

Yücel: Öyküler internette. E posta adresimde. info@dmy.info gir. Şifresi de a*n*h**

3: Daha da Felsefe

Sokrates, milattan önce 469'da doğduğunda bir taş işçisinin oğluydu. Kendisi de taş işçisi oldu. Babasından öğrendiği sırları uyguluyor, Atina yakınlarındaki taş ocaklarında ustalık yapıyordu. Emekli olduktan sonra hayattaki en önemli iş dediği felsefe tartışmakla uğraştı. Emekli, beyaz giyimli, ayağı çıplak bir adam çarşıda pazarda insanlarla konuşuyor. Fikir geliştiriyordu. Kimseyi rahatsız etmiyordu. Herkes ona bir şeyler danışır ama o sürekli "ben hiçbir şey bilmediğimi biliyorum" derdi. Çok mütevazı adamdı.

Gençlere, öğrenme tutkusu olan insanlara öğretmenlik yaptı. Bunu iş olarak değil hayat olarak yapıyordu. Emekli adamın uğraş bulma hevesini bilenler bilir. Sokrates kendini eğlendirecek çok yer, çok imkan buldu. Onun kişisel merakı felsefe, insanların en ihtiyaç duyduğu şeydi. Sorular sordu, cevaplar vermek yerine insanların vermesini sağladı. Buna da "doğurtma" dedi. Hiç düşmanlık beslemedi, kimseye karşı hareket etmedi. Karşısında olduğu bir şey varsa o da insanlığın kendi kendini yok etmesiydi. Zalimliğin, bencilliğin, açgözlülüğün sorgulanmasını istedi. Bunu sadece çarşıda pazarda konuşarak yaptı.

Sokrates'in içinde yaşadığı Atina Devleti dış işlerinde problemliydi. Doğudan Persler, diğer yönlerden de Yunanlılar iktidar mücadelesi içindeydi. Sparta ve müttefiklerine karşı mağlup olunmuştu. Savaşlar ve siyasi mücadeleler demokrasi-halk gücü ile yönetilen devleti zor durumda bırakıyordu. Çareyi demokratik diktatörlükte buldular. Böylelikle hem uygar vatandaşlarını gücendirmeyecek hem de iç ve dış tehditlere karşı güç toplayacaklardı. Yalnız kulaklarına bazen soru sormak, tartışmak, sorgulamak gibi kelimeler geliyordu. Böyle şeyler itaat ve hizmeti aksattığından engellenmeliydi. Bu kelimeleri çok sık kullanan yaşlı bir adam iyice dikkat çekmeye başlamıştı. Sokrates adlı taş ustası bunları dilinden düşürmüyordu. Bir de Delphi'deki kahinle ilgili bir hikaye vardı. Güya kahine en bilge kişi kimdir diye sorduklarında Sokrates adlı çulsuzu söylemişti. Üstelik bu adam ben cahilim diye ortalarda dolanan bir zındık!

Neyine güveniyordu ki? Hemen mahkemeye çıkarıldı. Korkup özür dilemesi ve iktidarı sorgulayanlara ibret olup sinmesi bekleniyordu. Ama o beklenmeyen bir şey yaptı ve mahkemenin üstüne, üstüne gitti. Konuştukça konuştu. Atina gençliğinin aklını karıştırmak, devletin tanrılarına inanmamak ile suçlanıyordu. Halbuki o adalet ve iyilik yargılarının yanlışlığına dikkat çekmiş, kendi toplumu için, kendisiyle eleştiri yapmıştı.

"Beni suçlayanların üzerinizde nasıl bir etki bıraktıklarını bilemem, Atinalılar; ama öylesine inandırıcı konuştular ki, neredeyse bana kendimi unutturdular; ve gene de söylediklerinin hemen hemen tek bir sözcüğü bile doğru değil... ..Bu yüzden, ey yargıçlar, ölüm karşısında umutsuz olmayın. Eminlikle bilin ki, ister bu yaşamda olsun isterse ölümden sonra, iyi bir insanın başına hiçbir kötülük gelemesin. O ve onun olan hiçbir şey tanrılar tarafından göz ardı edilmez; ne de benim yaklaşan sonum yalnızca bir şans sonucunda olmuştur." Gibi şeyler söyledi. Ama takan kim?

Kendisine ne ceza verilmesi gerektiği sorulduğunda ceza olarak ömür boyu maaş bağlanması ve bedava akşam yemekleri gerektiğini söyledi. Atina'nın Hayırlısı olarak harcadığı zamanın karşılığı buydu. Hayırlı oluşu biraz göreliydi. Çoğu zaman bir at sineğine benzetildi. At sineği atı sokarak zararlı gibi görülür ama aslında onu kamçılar. At irkilir ve ileri atılır. Neden af dileyip köşene çekilmiyorsun diyenlere Atina adına savaştığı zamanlardan örnek verdi. Birçok savaşta halkı adına savaşmıştı. Öldürülmemek için felsefeden vazgeçmesini söyleyenler düşman tarafından öldürülecek askerlerin meydandan kaçmasını düşünmeliydi.

Sonuç olarak Atina siyasetine yem oldu Sokrates. Felsefe yapmadan yaşamak yerine. Sonsuza dek yankılanacak felsefe adına bir ölümü tercih etti. Gençleri ayartmak ve devlet tanrılarına bilmem ne yapmak gibi suçlardan mahkum oldu. Kaçmasını söyleyen üç oğlu ve birkaç dostuna karşı çıktı. Ölmesi için getirilen zehri kendisi alıp içti. Kalkıp biraz yürüdü. Önce ayakları uyuşturdu. Oturdu. Zehri getiren görevli bacaklarına cimdik attığında hissetmedi. Uzanırken dostu Crito'ya: –Asclepius'a bir horoz borcumuz var, ödemeyi unutmayın. Dedi. Zehir vücudunu iyice etkiledi. Sonra da hep yaşadı.

Yücel: Öldü denilebilir mi? Hayır. Ölüm dediğin nedir ki? Birinin bizim için yaşıyor oluşu nedir? Onun et ve yağdan oluşan, beden denen aracına dokunmak mı? Yoksa onu anlamak mı? Biz birilerini anladığımız için birileri var. Zihnimizde yani. Sokrates de yaşıyor. Ölümüyle daha da çoğaldı. Kaba kuvvete ve kötülüğe karşı duruşun hep yaşayan yaşlı keçisi. Tabi günah keçisi de.

Murat: Tüm bunları nasıl biliyorsun?

Yücel: (saçmalalıyor) Tek bildiğim bir şey bilmediğim. Ama olanları öğrencileri Platon, Xenophon ve oyun yazarı Aristophanes aracılığıyla biliyoruz.

Murat: Tarihi sırayla gidelim. Bundan sonra ne gelir? Sen söyle bir sürü şey yazmışsın.

Yücel: Aç işte tarihe göre istiyorsan Sene Sıfır'ı aç.

Murat: Tamam. Sene Sıfır, çok ilginç. Hiç merak etmemiştim.

Yücel: Zaten 0 senesi hiç gelmemiştir. İnsanın var olma aşkı tarihlere de vurmuştur. Tarih Milattan önce 1 ve milattan sonra 1 olarak devam eder. Aslında bu milat varsayımı birçok batı direktmesinden biridir. Bizi kendi gerçeğine çekmiş ve kendi tarihinde yaşatmıştır. Milat, yani doğum gününden kasıt İsa peygamberin doğumudur. Her ne kadar dünyanın bir kısmı ona inansa da, neredeyse hepsi onun doğum gününe göre yaşıyor. İsa'dan sonra, ya da İsa'yla aynı anda 1 yılındayız.

Köklü Byzantium şehri bölgeyi kontrol eden Odrisyan Krallığı'na bağlı. Odrisyanlılar, Trakyalılar adıyla da anılır. Trakya'yı, Doğu Avrupa'nın bir kısmını ve bugünkü Marmara Bölgesi'ni

sahiplenmiş geçinip gidiyorlardı. Alanı bayağı genişti, çevresindeki topluluklar Roma'nın buna nasıl izin verdiğini düşünüyordu. Tabi gerçek farklıydı. Roma Trakya'ya müttefik ayağına bekçilik yaptırıyordu. Kahramanımız, Byzantiumlu süvari, bunu muhalif Yunanlılardan duymuştu. Cebinde iki metal para vardı. İkisinin de bir yüzünde Roma imparatoru Augustus, diğer yüzünde Odris kralı Rometalkes ve eşi bulunuyordu. Bu Roma imparatoru çok büyük bir adam olmalıydı. Dünyanın yarısı Romalı idi. Acaba nasıl bir yerdi? Cennetin orada bulunduğu dair söylentiler vardı.

Byzantiumlu süvari yoldaydı. Germania'ya doğru gidiyorlardı. Odris Krallığı varlığını sürdürsün diye Roma adına savaşacaklardı. Roma'nın işğini reddeden kuzeyli kabileler ayaklanmıştı. Bizim süvari Roma Ordusu'nu uzaktan gördü. Renkli elbiselerini Yunan şehirlerinde gördüğü oyuncu kostümlerine benzetti. Garip oyuncakları vardı. Savaş oyuncakları. Kuzeyli köylülerin üzerine ölüm yağdıran makineler. Askerin pek bir şey yapması gerekmiyordu. Trakya'dan gelen bir tabur askere Romalı komutan emir veriyordu. Romalı askerler Trakyalılara Spartaküsler diye diye dalga geçiyordu. Roma'ya isyan eden bu kölenin yaptığını yedi düvel duymuştu. Cesaretlerinden mi, yoksa bir an önce ölsünler diye mi bilinmez, Trakyalılar düşmana önden saldıracaktı.

Önce ateş atan arabalar başladı. Düşman ağaçlıklardan görünür görünmez ateş topları salındı. Sonra Trakyalı süvariler kanatlardan kuşatmaya çalıştı. İsyen hareketi olduğundan düşmanlar pek kalabalık değildiler. Arkadan Roma atlıları dolaşmış, önden de piyadeler yürüyüşe geçmişti. Dört taraftan kılıçtan geçirildiler. Sağ kalanları köle olarak satıldı. Germania'da sürekli isyan çıkıyordu. Bunu kalıcı Roma garnizonunda öğrendiler.

Romalıların arasına girmek yasaktı ama savaş sona erdiğinde Trakya kökenli olanlar birbiriyle kısa bir sohbet imkanı buldu. Zaten sonra da güneye, Dalmaçya kıyılarına bir isyanı bastırmaya daha gittiler. Trakyaca konuşabilen kalıcı askerlerler çok bakımlıydı. Yeni gelenlerle biraz dalga geçtiler ama iyi davranıyorlardı.

- Söylesene, Roma buralara benziyor mu? Anlatılan hikayeler doğru mu? Cennet Roma'da mı? Tanrıları tanıyor musunuz? dedi Byzantiumlu süvari.

- Buralar cehennem dostum, Roma buralara göre cennet, cennet. Diye cevap verdi üniformalı.

Roma üniformalı adam sıcak su akan odalarda gınaşırı yıkanan insanlardan bahsedince bunlar bizim orada da var diye düşündü. Birkaç orduyu alacak tiyatrolardan, yarış pistlerinden bahsedince bizde de var dedi. Buğday bedava, gladyatör dövüşleri de var deyince bizde de var dedi. Romalı cevap verdi: Ama bizimki daha süper. Roma'nın özgürlük ve adalet ortamını anlattı bu sefer. Süvari pek anlamadı bunları, ama onlar da öncekiler gibidir dedi. Romalı başladı, Aventine Tepesi, forum, kadınlar, liman, anlattı. Süvari bir ara kendine bazı sorular sordu. Bu sorular ne oluyor, bunca şey tamam da hepsi niye, hayatın anlamı ne? gibi sorulardı. Tüm bu olanlar 5 dakikaya sığdı. Sonra toplan borusu çaldı. Roma lejyonu ayrı gitti, Trakyalılar ayrı. Süvari hayatı boyunca bir daha hayatın

anlamını düşünmedi. Kimseye de böyle sorulardan bahsetmedi.

Murat: (bilgisayara bakmaya devam ederek) Güzelmiş. Taştaki Türkler, Türkolojiye ilgin olduğunu biliyordum da bu kadar mı yani. Memlekete hayırlı olmaya karar verdin he, çok ortak noktamız var.

Yücel: Ortak tamam da, sen hiç yorum yapmıyorsun. Öyle okuyup geçiyoruz. Seninkiler öykü de bizimkiler bostan korkuluğu mu?

Murat: Abi peş peşe iyi gidiyor ya. Biriktirip yardırırız. Hem senin öyküler konuşmalık değil, okumalık.

Yücel: Ben bunları felsefeye katkı olsun diye yazıyorum. İnsanlara kendini gösteriyorum. Aynı zamanda kendimi de anlıyorum. Birbirimize bu yüzden benziyoruz. İkimiz de kendimizi görmeye çalışıyoruz. İnsan bütünü'nün bir parçasıyız. Belki de aynı adamız. Biz aynı kişi olabiliriz. Hiç belli olmaz. Çölde serap görmek gibi, yanıltıcı gerçek. İnsan bedeni yanılgılarla doludur. Rüya ile gerçeği bile ayırt edemiyoruz. Ömür boyu hayali arkadaşlarıyla yaşayanlar var. İnsan duyularına nasıl güvenebilir ki? Belki de hiç yokuz.

Murat: Bugün var yarın yokuz zaten. Şu öyküye bir bakalım.

732 yılında orta Asya'nın ortasında bir kervan ilerliyordu. Son zamanlarda geçen kervanlara göre küçük ve ilginç bir gruptu. Hepsi gürbüz bozkır atlarının üstünde tırıs gidiyorlardı. Görenler elçi ya da kağanın adamlarıdır diyordu. Muhafızlarla çevrelenmiş adamlar dikkat çekiyordu. Uzun sakallı, renkli giyimliydi. Buralı olmadıkları belliydi. Bir kere içine kapanık, sinik görünüyorlardı. Bozkırda talepkar olacaksın, yırtıcı görüneceksin. Kurt kanunu geçerli burada. Dişini göstermen gerekir. Bu adamlarda bu yoktu. Heybelerinde Köktürk alfabesi ve karşılıklarıyla ilgili evraklar taşıyorlardı. Biraz erzak ve bazı yontma araçları da vardı. Tabgaç, yani Çin imparatorunun bir jestiydi bu. Türkleri sakın ve zararsız tutabilmek için ne gerekirse yapardı.

Çinliler yazı yazmakta çok iyidiler. Basit adamları bile yazmayı biliyordu. Savaşmayı bildikleri pek söylenemezdi. Zira Bilge Kağan ve kardeşi Kül Tigin birkaç adamıyla büyük Çin birliklerini alt etmiş, Köktürk devletini kurmuşlardı. Ne yazık ki kahraman Kül Tigin vefat etmişti ve kağan, kardeşinin adına bir anıt dikmek istiyordu. Çinliler bunu bir fırsat bilerek, taş yontucu ustalar, heykeltıraşlar, ipek ve hediyeler yollayıp kağanı onurlandırmışlardı.

Büyük taşlara yazılar yazılacaktı. Köktürk sınırlarında okumayı bilen pek azdı. Göçebe bir hayat sürülüyor, hayatlarını sırtlarında taşıyorlardı. Kitap taşıyıp muhafaza edecek bir konumları

yoktu. Hem ekonomik bir tarih, hem de okuyamasalar bile görüp hatırlayacakları bir abide yaratılacaktı. Orhun Nehri'nin eski yatağında yakınlardaki gölün az ötesinde bir taş dikilecekti. Tam Kül Tigin gibi bir yiğide layıktı. Bilge Kağan hemen iki yıl sonra kendisine de bir anıtlar kompleksi kurduracaktı. Çevresinde heykeller, balballar, çadırlar olacaktı. Bu fikir vezir Tonyukuk'un teşvikiyle Bilge'nin kafasına yatmıştı. Lakin bu ilk taşın yazıcıları nerede kalmıştı? Çin dediğin şurası, ama Türk atlısıyla tabi. Vezir Tonyukuk yolda başlarına bir şey mi geldi diye endişeleniyordu. Bozkır bin bir tehlikeyle dolu. Hemen Yollug'a yolda karşılamalarını söyledi. Bilge'nin yeğeni ve eski hakan Kapağan'ın küçük oğlu Yollug Tigin bir bölük askerle yola çıkarak yontuculara gidecekleri yere kadar eşlik etti. Yolda Köktürkçe bilen Çinlilerle konuştular.

- Biz de sizi kurda kuşa yem oldu sandık. İyi ki Türk atlılarla denk gelmediniz, yem olmaktan beter olurdu. Yanınızdaki savaşçılara dua edin.

- Merak etmeyin prens Yollug, bizim de elimiz armut toplamıyor.

- Armut mu? O ne? yine bir Çin hilesi mi. Atam Bilge sizin bu oyunlarınıza karşı beni uyardı. Siz ancak savaştan anlarsınız.

- Yalnız şimdi ağıt ve dinginleşme zamanıdır. Biz de kağanın emrindeki zanaatkarlarız.

- Tabgaç sınırındaki piyadeleri düşünüyorum da, daha bizi fark etmeden balbalı dikilirdi. Hey gidi günler. Atlı okçularımıza kimse karşı duramaz. Rüzgar gibi geçeriz.

- At ve ok bir araya gelince çok güçlü oldukları gerçek. Peki prensim, öldürüp malını almaktan başka ne yapabiliyorsunuz? Yağmadan başka ne bilirsiniz? Cüüretimi mazur görün.

O an prens düşündü. Ne yapabiliriz dedi. Ama çok kurcalamadı. Bozkır hayatı basittir. Böyle Çin entrikalarına gelmemek lazımdı. Zaten prensin ömrü yollarda geçmişti. Hiç eylemleri neden yapıyorum diye düşünmemişti. Ataları ona ne gösterdiyse öyle devam etti. Hiç sorgulamamıştı. Yaptıklarını yargılamamıştı. Bir keresinde bir Kırgız obasına saldırıp yanlışlıkla çocukları vurmuşlardı. O zamanı düşündü. Merhamet en felsefi uğraşıydı.

Yollug, on beş atlıya liderlik ediyordu. Kuzeye doğru epey yol yapmışlardı. Bir gece baskınıyla intikam alacaklardı. Kırgızlar savaşta olduğundan obada pek az asker vardı. Önce dışarıda bekleyen iki adamı okladılar. Fazla ses çıkınca millet uyandı. Adamlar oklarını alıp saldırmaya başladı. Yapacak bir şey yoktu. Hemen çadırların etrafında bir çember oluşturup ok yağdırmaya başladılar. Oklar sesleriyle geceyi geçiştiriyordu. At üzerinde, hareket halindeki atlı oklarını atıyor, yerdeki adam onu yalın ayak yakalayamıyordu. Birakın yakalamayı daha fark edemeden birkaç ok birden yiyordu. Üzengi adlı muhteşem buluş sayesinde ellerini kullanmadan atı yönlendiren Yollug ve adamları, acemiliğe vurdular bu katliamı. Ama bozkırda olan şeylerdi bunlar. Teselli buldu. Hemen çadırlara girdi. Bir anne kucağında bebeğiyle ölmüştü. Normalde çocuklar öldürülmez. Bozkırın da kanunları var. Ama ok adres bilmiyor. Annenin karşısında bir samur kürk gördü. Bozkırda böyle şeyler altından

değerlidir. Onu aldı, diğer askerler de ganimetleri aldılar. Yola çıkarken hata yaptığının farkında olan Yollug, acemiliğine vurdu her şeyi. Bozkırda oluyor böyle şeyler dedi. Sonra tüm bu vahşet yaşanmamış gibi kendi çadırlarına döndüler. Samur kürkü omzundan çıkarmıyordu. Ganimetlerden kumaş topunu eşine verdi. Birazını da kendi çocuğunun üstüne örttü. Bozkırda olan şeyler işte.

732 yılındaki Yollug farklıydı artık. Artık yaşamının kurdu olup çıkmıştı. Edebiyat ve siyaset öğrenip devlet işlerine hemhal olmuştu. Amcası kağanla da iyi geçiniyordu. Hatta onun sonsuz taşlarını yazmasını istemişti. Hem de onun ağzından. Neyse ki taşların yanına gelindi. Üstünde durduğu kaplumbağa biçiminde kaideyle 4 metre boyunda, yukarı çıktıkça incelen, alttaki gövdesi bir metreye 30 cm eninde dört taraflı “Kül Tigin” taşı onları karşıladı. Hemen işe koyulup 20 günde bitirdiler. Yollug 20 gün boyunca amcası Bilge’nin ve zaman zaman kendisinin ağzından olayları anlattı. Çinliler de yazdılar.

“buñça bitig bitigime kül tigin atasa yollug tigin bitidim. yigirmi kün olurup bu taşga bu tamka okop yollug tigin bitidim.”

Murat: Peki felsefeyle alakasız değil mi bu?

Yücel: Her şey felsefeyle alakalıdır. Her şeyi sorgulayabilir, insanın perdesini kaldırabilirsin. Her şey felsefedir diyemem ama her şey felsefece incelenebilir.

Murat: Birbirimize benziyoruz. Aynı evde yaşamamızın sebebi de bu. Benzemesek beni tanımazdın.

Yücel: Her şey birbirine benzer. Nereden baktığın önemli.

Murat: Hepimiz kardeşiz diyorsun.

Yücel: Bir düşünsene bizi meydana getiren organlar, protein ve atomlar var. Onlar da bazı şeylerden meydana geliyor. Biz de aileleri ve insanlığı meydana getiriyoruz. Mesela Şempanzelerle %98 benziyoruz. Farelerle %96, tavuklarla %60. Etraftaki taş ve kayalarla da benziyoruz. En azından bizimle beraberler. Görebiliyoruz. Burada bulunma ortaklığımız var. Bir görüntüyü paylaşıyoruz.

Murat: Paylaşırsın.

Bu şekilde konuştular. Arada bazen sustular. Birbirlerinin konuşmasını istediler. Çünkü arada düşünüp konuşmak iyi oluyordu. İkisi de konuşmuyor, düşünüyor gibiydi. Düşüştüler. Zamanda son sürat ilerliyorlardı. Artık karanlık basmıştı bunları. Tasarruflu lamba yakıldı. Birisi saate bakmayı akıl etti. Saat kavramı tatile çıkmıştı, geri geldi. Saat akşam. Birden zamanı çar çur ettiklerinin farkına vardılar. Aslında hayatlarında hep özleyecekleri neşeli zamanlar yaşadıklarının farkındaydılar. Sadece, şimdi sıkılıyorlardı. Ne yapmak lazımdı? İkisi de bu Doğukan nerede kaldı diye düşündü.

Sabah mesaj atmıştı geliyorum diye. Akşam oldu gelmedi. Onu sevmeyen Yücel bile sıkıntısı gitsin diye özledi. Aramadılar, sormadılar, nasıl olsa gelir, diye düşündüler. Bu çocuk bir yolunu bulup geliyordu. Hiç endişe etmediler. Allah'a emanetti, gelirdi şimdi.

Şimdi oldu bir saat. Sonra düz hesap ikiye tamamlandı. Bir-iki saat dediğin nedir ki öğrenci hayatında? Öğrenci işlerinde geçen zamanlardı bunlar. Bu arada tekrar çalışmaya çalıştılar. Ama nafiye. Sadece biraz özet çıkardılar. Yücel kendine sorular hazırlayıp sınav yaptı. Murat da çizelgeler hazırladı. Olayları öykülemeye çalıştı. Sokrates Platon'a bir şey bilmiyorsun demişti. Platon da hıncını Aristo'dan alıp git marketten idea al getir, demişti. İdea en iyisidir. Her şey onu taklit eder. Platon da Aristo'ya aldirmaya çalışmış ama o yememişti. Platon'a: yok ya dedi. "İnsan doğal olarak bilmek ister, neymiş bu idea?" "Anladım ki her şey aynı, her şey bir şey işte" deyip, hıncını Küçük İskender üzerine odaklamış, onu gaza verip bütün dünyadan intikam almıştı. Öyküleyince daha iyi akılda kalıyor.

Salondaki tasarruflu lamba tekrar yandı. Daha önce sönmüştü, yazılmadı. Her şey yazılmaz. İyice akşam olmuştu. Normalde gece yarısından önce uyumuyorlardı ama ders çalışma gerekliliği uyku getiriyordu. Yine buraya gelmelerinin sebebi ne olmalıydı ki? Acaba, sınavın çalışmakla ya da soruları yapmakla bir ilgisi yok muydu? Yumurta sınıra gelmişti, çalışmak gerekiyordu. Neden çalışmadılar? Daha iki gün gibi bir süre olmasına rağmen çalışmak gerektiği gibi bir mantıksal sonuca ulaşmışlardı. Ama her şey mantıkla ilerlemeyebiliyordu. Acaba dedi Murat, ezberliyoruz ama biliyor muyuz? Bilmek farklı bir şeydi. Çalışmaktan farklı şeyler mi yapmak gerekir? Yücel bir ara: şu beyaz giyimli adamlardan beri felsefede yeni bir şey yok demişti. Neyi çözmeye çalışıyordu felsefe? Neden sürekli kalıyorduk? Neden aynı şeyleri sürekli yaşıyorduk? Ne yapmak gerekiyordu? Sürelik aynı soruları sorup, hiç çözüm bulamamıştı. Belki de bir şey yapmamak gerekiyordu. Peki ne yapmamak gerekiyordu? Masanın üstündeki defteri alıp, isimlik yapıştırmasını sökmeye koyuldu. Bu sefer kaba kuvvete başvurdu. İçeriden parçaladı. Zaten en iyi yöntem buydu. Dışarıdan düzgün bir saldırıyla başarılı olunmazdı. Bu çok antika bir yöntemdi. Başarılı oldu ama bu neye yarar sağladı? Hatta bu zararı neden vermişti? Yıllardır orada duran bir yapışkandan boş yere ne istemişti? Anlamadı, sorunlarını geçiştirdi. Temizlik yapmakla övündü. Avundu. Bu en belirgin insan özelliklerinden biriydi.

İkisi o anki evrenin merkezi olan masanın iki yanına, yerdeki minderlere uzanmışlardı. Çay yapmışlardı. Murat bir ara çekirdek ve leblebi almıştı. Yiyecekler ambalajının üzerine açılarak yenmeye başlanmıştı. Hava soğuktu. Merkezi sistem bir saatten sonra kapanıyordu. Çocuklar üşüdü. Üzerlerine hırka aldılar. Soğuğu hissetti, apartmana küfrettiler, bu bir şey değıştirmede. Çoğunluk uyuyordu. Çoğunluk uyurken ısınmanın kendince yollarını bulmak gerekti. Çoğunluk uyurken ne yapabilirlerdi?

Çoğunluk günlük hayattaki işleri için uyuyordu. Bu yaşamsal rüşvet kendi gerçekliğini oluşturmada çok önemliydi. İnsanı ve canlıları uyutan, onları diğerlerinden ayıran bilinç denen şeydi. Her şeyin olduğu gibi bilinçli hareketin de bedeli vardı. Gün içinde ve hayatta öğrenilenler, bilince böyle nüfuz ediyordu. Canlılar bir işe kalkıştı, işin maliyeti uyumak, çıktısı kendini oluşturmak. Canlılığın temeli uyumak, sonu ölmek. Farklı hissetmenin bedelleri var. Her gün ölmek ve

nihayetinde hep ölmek. Garip bir antlaşma. Bu antlaşma sırasında kendini oyalamak için de nörolojik sinema icat edilmişti. Rüya denen bu uğraş insanı uykuda tutuyordu. Çok gerçekçi bir deneyimdi. Herkes denemeliydi.

İki arkadaş insanlığın ve canlılığın aykırı tarafıydı. Uyku saatleri pek karışıktı. . Sınavlar vardı ama sınava önceden çalışırsan büyüsü bozulur. Sınav gecesi çalışmak gerekir. Ama sabah çalışırım dememeli, bu acı bir tecrübedir. Koca apartmanın en alt katında, en soğuk yerde çoğunluğun kararına göre daha da üşüdüler. Bu koca apartmanda zar zor yer edinmişlerdi. Tutunmak da pek zordu ama yapacak bir şey yoktu. Zira bu koca şehirde öğrenci olabilmek için çok uğraşmışlardı. Rastgele bir okulda okumak için “başkasının isteklerini yapabilme” yetenekleri ölçülmüştü. Herkesin tek bir kıstasla değerlendirildiği bir sınavda “bildiklerini” değil, “başkasının söylediklerini” yapan, onların diktalarını en çok ezberleyen başarılı olmuştu. Neyse ki hayatın içinde bu epey çok bulunuyor ve çocuklar bunu da yapıyor.

Çoğunluk uyuyordu. Mevcut düzeni idame ettirebilmek için bu zamanda onların edindiği rol buydu. Herkesin üstlendiği bir iş vardır. Bunu yapmak için iç ses, içinden gelen, yüreğinin sesi denen mekanizmalar uydurulmuştur. Tüm hayatın insanlığa yüklediği, onun da insanlara bölüştürdüğü paylar böyle iletiliyordu. Bizim tayfa henüz uyumuyordu. Zaten bu saatlerde uyudukları en son zamanı hatırlamıyorlardı. Bu saatte uyusalar uykusuzluk çekerlerdi. Bayağı bir sohbet ettiler. İki ev arkadaşı bu kadar nasıl muhabbet ediyor diye düşünülürse, bu farklı bir arkadaşlıktı. İnsan nasıl kendi kendine konuşmaktan, düşünmekten bir an bile vazgeçmiyorsa, bu da vazgeçilmezdi.

Saatler geceye yaklaşmıştı. Yaklaşmıştı derken bizim için yaklaşmıştı. Diğerleri için farklı saatler var. Ne kadar yaklaşmıştı? Az mı, çok mu, biraz mı, hemen yanında mı, kıl payı mı, at başı mı? Gece yarısına birkaç saat vardı daha. Kapı çaldı. Murat hemen açtı. Gelen Doğukan'dı. – Selamaleyküm dedi. Ve aleyküm selam dediler. Kapıyı açarken sohbet-muhabbet, iyi vakit geçirme ümit etti.

Murat: Üşüyoruz abi kaloriferler kapalı. Sen de üşümeyesin.

Doğukan: Ben üşümem.

Bir süre sonra ortamı gayet sıcak sanan Doğukan üşümeye başladı. – Ne yapıyorsunuz? dedi.

Murat: (Parmağını Yücel'e doğrultarak) Ne yapıyoruz? Yani bir sürü şey yapıyoruz hayatın içinde. Gülüyor eğleniyor, ağlıyor acı çekiyoruz. Doğup büyüyor, birçok işe çabılıyor sonra da ölüyoruz. Tüm bunlar niye?

Yücel: Ne yapıyorsan onu yapıyorsun. Hayat, hayat olması için işte.

Doğukan: Bismillah, bu ne şiddet bu celal? Hele bir soluklan yeğenim. Ne hayatı? Yine felsefe mi yapıyorsunuz siz? (der ve masanın üç yanındaki minderlere otururlar) Allah razı olsun dedi. (Çay

vermişlerdi) Hayat ibadettir. Her şey belirlenmiştir. Kendinize eziyet etmeyin.

Murat: Demek istediğim, bunlar neden? Yani ibadet, tamam da, neden? Bir işi yaparken neden olduğunu bilmek isteriz değil mi? Aldığımız bir şeyin ne olduğunu biliriz. Hareketlerin amacı nedir biliriz. Hayatın amacı nedir? Ne oluyor?

Doğukan: Her şeyi biliyorsun da bu mu kaldı? İnsanın anlamayacağı şeyler vardır.

Yücel: (Ona dönerek) Ne mesela?

Doğukan: Allah'ı göremeyiz, gücümüz yetmez, ama hissederiz.

Yücel: Neden bazıları hissediyor, bazıları hissedemiyor?

Doğukan: (İmalı bakışlarla) Ona iman edenler bilir. Şeytanın vesveseleri insanın aklını çeler.

Yücel: (Karşılık verir) Ne yani biz Bizanslı mıyız?

Murat: (tartışmayı kapatarak) Arkadaşlar birbirimize harcayacağımız gücü aramaya harcayalım. Neden buradayız? Ne yapıyoruz?

Yücel: Ben ne yaptığımı söyleyeyim. Çay içiyorsun. Şimdilik bu. Yani ne yaparsan o. Amacın da çay içerek mutlu olmak. Ya da öykü okuyoruz, öykü o anki anlamımız. (bilgisayarı alarak) Doğukan, biz de öykülerimizi okuyorduk.

Doğukan: (Mindere iyice kuruldu, yine felsefe var galiba ya, dedi) Ne öyküsü? Yazar kesildiniz başımıza. Gelir gelmez bu nedir mübarekler? Bir soluklanalım hele.

Yücel: Bak Bizans dedin de, orada Öğrenilmiş Cehalet adlı öyküyü oku. Doğukan da sever.

Murat: Okurum ama yine kavga etmek yok. Siz kavga edince şeyini çıkarıyorsunuz. Aslında aynı şeyleri savunuyorsunuz. Yöntemleriniz farklı.

Doğukan: Hakkın yolu birdir. Hak gelir, batıl yıkılır gider. Hikayelerinizden daha evvel işitmiş, pek lakayıt bulmuştum. Lakin dinlemekte fayda görüyorum. Zira bu fıkralardan mütevellit bazı hususlara parmak basıyor, misal verebiliyoruz. Mamafih neme lazım, bittabi ve tabi ben sizi seviyorum. Yaradılanı seviyorum, yaradandan ötürü.

Yücel: Öyküm batı skolastisizminin son dönemlerinde geçiyor. Henüz dinle felsefe iç içe, kurumsallaşma yeni yeni başlıyor. Papalık adına çalışan bir filozofu anlatıyor. Onun hayatının anlamı Papa ve felsefe. Belki bir şeyler anımsatır.

Kusa' da doğmuştu. Almanya' ya yakın. Adı Nikola'ydı. Kusalı Nikola diye bilinirdi. Şu an 1464 yılında, İtalya'da yaşlı bir adamdı. Ama geçmişte çok farklı yerlerde bulundu. İnsanlar onu filozof, hukukçu, astronom, politikacı, teolog olarak tanıdı. Kilise hukukunda doktora yapmış, çok iyi bir eğitimden geçmişti. Hayatı boyunca birçok olay yaşamıştı. Maceralı bir hayat sürmüştü. Tanrıyı aramış, onu hissetmişti. Şu an da onu hissediyor. Hep bahsettiği bir anısını, hatırladıkça tekrar yaşıyor. Tanrı ile olan anısını. Gemideki zamanlarını hatırlıyor.

Mevsim bahara dönmeye çalışıyordu. 1440 yılıydı, hava soğuktu. Nikola ve diğer papalık görevlileri Konstantinopol'den yola çıkmışlardı. Floransa'da toplanan ekümenik konsülden yolcular getirmişlerdi. Bu toplantıda Katolik ve Ortodoks kiliselerinin birleştirilmesi konuşulmuştu. Yunan heyeti Türklere karşı yardım alabilmek için papanın zorlamalarına boyun eğmişti. Araf, Efkariya, papalığın üstünlüğü gibi konularda Katoliklerin dedikleri kabul edilecekti. Her ne kadar Bizans'a dönüldüğünde bunlar işleme konmasa da, Türk ordusu surların dibinde cirit atıyorken papaya dayı demek gerekiyordu.

Söylentilere göre konsülün geçen sene toplandığı yerlerde veba varmış. Zaten hastalık nedeniyle yeri değiştirilmiş. Acaba bize de bulaşır mı dedi. Nikola ölmekten korkuyordu. Hayatını adadığı tanrı sevgisine güveniyordu. Ölüm onu tanrıya daha da çok yaklaştırdı. Yine bir gün tanrıyı düşünüyordu. Marmara'da sallana sallana ilerleyen geminin güvertesinde felsefesini gözden geçirip tanrıyı vurguluyordu. Bu sırada yaşadığı anı tüm hayatını etkiledi. Son anlarında da hep bunu düşündü.

Tanrı düşüncelerine kadar işlemişti. Mantık kullanıyor, tanrıyı öncüllerinden biri olarak görüyordu. Düşündü de düşündü. "ilahî aydınlanma" dediği bir ruh hali yaşadı. İnsanın sonsuzluk ve ilahiliği akılla kavrayamayışını düşündü. Bilimin sınırları yeniden çizilmeliydi. Cehalet ve bilimin sınırları karıştı. Belirlenemezdi. Ancak nedensellik ve ilahî akıl birlikte olursa tanrıyı anlayabilirdik. Zıtların birliğine inandı. Öğrenilmiş Cehalet adındaki eserini de bu sentez fikrine adadı. Diğer eserlerinde de ilahilikten payını alan insan aklının tanrıyı bilebilmesinin imkanını yazdı. Bilim ve tanrı arayışının birlikte yürütülmesini savundu.

Papalık adına çalışıyordu. Piskoposluk yapmıştı. Katolik kilisesinin mesajlarını dünyaya iletliyordu. En çok da Doğu Roma-Bizans Devleti'ne iletmişti. Bu mesaj önemliydi, çünkü dinleseler devlet kurtulabilirdi. Gerçi tanrının işi gibi olan Türkler İtalya'ya bile çıkmışlardı. Çok büyük bir güç toplamışlardı, karşı çıkılmazdı. Papa bundan faydalanıp Bizans'ı kendine çekmiş, hiç de yardımcı olmamıştı. Ama bu tanrının isteğiydi galiba. Papa yanlış yapmaz. Zaten Bizans'ın ne mal olduğu torunlarının ünvanlarını satmasından belliydi. Son topraklar da kaybedilince Avrupa'daki hanedan ailesi "Konstantinopol hükümdarı" ünvanını Katolik soylulara satmıştı.

Konstantinopol'ü kaybetmeden 16 yıl önceki imparator John 8. Palaiologos'u hatırladı.

Konsülde papanın koşullarını kabul etmişti. O eski ihtişamlı günleri düşlüyordu. Duruşundan anlamıştı. Hala, Roma imparatoruymuş gibiydi. Atina'daki Akademi ve felsefe okullarının kapatılışını düşündü. Bin yıl olmuştu ama bir etkisi olmalıydı. Gerçi o filozoflar da dinsizdiler. Tanrı olmadan felsefe olur mu? Neyse Bizans Devleti bu kadar zor çöktü, bin yılda. Zaten Bizans kelimesi de çöküş anlamında kullanılıyordu. 8. Palaiologos da çökmüştü, geçmişte yaşıyordu.

Antik Roma'nın adını aldıkları kadar uyum gücünü de almışlardı. Ama galiba yolda bırakmışlardı. Hala Ortodoksluk uğruna, biz ayakta demeye çalışıyorlardı. Halbuki ellerinde kalan birkaç kara parçasıydı. Gerçeği göremediler. İtiraf edemediler. Öğrendikleri bir şey varsa o da büyük Bizans'tı. 3 bin yıllık bir miras vardı. 3 bin yıl duran 3 daha durur, diye düşündüler. Kabullenmek zenginliğine hiç sahip olamadılar. Cahillik işte. Zaten cehalet görmezden gelmektir. Kendini avutmaktır. Yüzleşmeye cesareti olan herkese zeki denir. Bizans kaybettiği topraklardan kaçıp büyük mazesine sığınmıştı. Şanımız yürüsün diye hiçbir şeyden el çekmiyorlardı. Halbuki güzel papamızın davetine yanıt verseler, şurada rahat rahat yaşasalar ne olurdu? Neyse, tanrı papayı ve felsefeyi korusun.

Doğukan: Tamam iyi. Ama şu meseleye bir dönelim. Hayatın anlamı meselesine. Peygamber efendimiz S.A.V. şöyle buyurmuşlar: "insanoğlu uykudadır, uyanmayı bekler" Kur'an' da her şeyin olduğu gibi bunun yanıtı verilmiştir. Allah'a ibadet hayatın amacıdır. Bunu ancak ibadet edenler anlar. İnsanın içi huzurla dolar. Görevini yerine getirme duygusu tadar insan. O zaman sonu gelmez düşünceleri bırakıp, iman ederiz. Anlattığını hikayeye bir Allah sevgisini anlatan şiir ile cevap vereyim: İlim ilim bilmektir, İlim kendin bilmektir, Sen kendini bilmezsin, Ya nice okumaktır. Okumaktan murat ne, Kişi Hak'kı bilmektir, Çün okudun bilmezsin, Ha bir kuru emektir. Okudum bildim deme, Çok taat kıldım deme, Eğer Hak bilmez isen, Abes yere yelmektir. Dört kitabın ma'nisi, Bellidir bir elifte, Sen elifi bilmezsin, Bu nice okumaktır. Yiğirmi dokuz hece, Okursun uçtan uca, Sen elif dersin hoca, Ma'nisi ne demektir. Yunus Emre der hoca, Gerekse bin var hacca, Hepisinden iyice, Bir gönüle girmektir.

Yücel: Dindar bir yaşam bana göre değil ya.

Doğukan: Her şeyin bir ilki vardır kardeşim. Bir adım at gerisi gelir. Bir düşün, inanmayarak eline ne geçiyor? Halbuki inançlı bir yaşam, Allah'ın rızasını getirir. Peygamber efendimiz Mekke müşriklere Allah'ın sözünü iletğinde dalga geçtiler. İnanmadılar. Onu dışladılar. Ama Allah'ın takdiriyle bugün her yerde İslam var.

Yücel: Bana mı söylüyorsun? Benim dinim insanlıktır. Ben insana inanırım.

Doğukan: Ama Yücel kardeşim, bir düşünsene, yumurtaya can veren nedir. Biraz düşünün Allah'ın takdirini kazanacaksınız. Hiçbir şey için geç değil.

Murat: Arkadaşlar konudan uzaklaşmayalım. Bir şey merak ediyorum.

Doğukan: Murat kardeş, sohbetlerimize gelersen bu konulardan bahsediyoruz.

Yücel: Tamam abi, adamın sorusuna bakalım. Abi sen neyi merak ediyorsun Allah aşkına?

Doğukan: Celle celalühü, her şeye kadir olan.

Murat: Niye yaşıyoruz ya? Ne yapıyoruz? Ne yapmalıyız?

Yücel: Yani?

Murat: Yanisi bu işte, çaydanlık nedir? Şu şekildeki, içinde çay pişirilen şey. Çaydanlık ne yapmalı? Çay pişirmeli. Ben ne yapmalıyım? Sen ne yapmalısın? Hayatımı bunu düşünerek geçirdim. Hiçbir çözüm bulamadım. Binlerce yıldır bulunamamış. Ya da bulan söylememiş, söyleyememiş, daha ya da öyle bir şey yok.

Yücel: Sen boşluğa düşmüşsün bence, kendi anlamını arıyorsun. Hayat bi hayat yani. Bir şeyler yapıp gitme olayı. Seçeneklerimizle şekillenen, mutlu olmak için uğraştığımız bir yer.

Doğukan: Her şey Allah'ın kurduğu düzen içindedir. Her şey belirlenmiştir.

Murat: Belki de her şeyin başına dönmeliyiz. Nasıl olduğuna bakarsak ne olduğunu kavrayabiliriz. Evren yaklaşık 14 milyar yıl önce büyük patlama adı verilen bir patlama ile oluştu ve genişlemeye başladı.

Doğukan: Allah'ın izniyle

Murat: Bundan yaklaşık 10 milyar yıl sonra, uzak bir köşede bizim güneş ve bizim dünya oluştu. Ondandır yaklaşık biraz milyar yıl sonra canlı hücreler oluştu. Yaklaşık çok milyon yıl sonra da insan ortaya çıktı. Merak etti, keşfetti, biriktirdi ve sorguladı. Ya da hiçbir şey yapmadı. Sadece akıntıya kendini bıraktı. İnsan nasıl ortaya çıktı? İnsan, insan olmak için ne yaptı?

Yücel: Bilime göre biraz milyar yıl önce ilk tek hücreli canlılar oluştu. Sonra tek hücreliden çok hücreli organizmalara bir serüven başladı. Denizden karaya çıkıldı. Sürünmekten bıkıp ağaçlara ve hatta göklere çıktık. Cinsiyet oluştu. Ağaca çıkanlar sıklıkla yere indi. Bir oyun oynamaya başladılar. Dil diye. Oyun çok sevildi. O gün bugündür oynuyoruz. Diğer tüm canlılar ne yapıyorsa biz de onu yapıyoruz ama daha gelişkin şekilde. Dil ile. Dili fark edin. Bir keşif yapmak kaynak itibarıyla çok zordur. Yeni bir şey yoktur. Bir icada mevcut kelimeleri birleştirip bükerek isim veririz. Diğerlerinden anlatımımız. Hayatımız dışında anlayamayacağımız şeyler vardır. Dışarıdan bakan birine hayvanlar gibiyiz. Ancak kendimiz için iletişim. Hayvanlar da bizim için öyle. Ama akrabalarımız maymunların işaret dili öğrendiğini biliyor muydunuz?

Doğukan: Evrimcisin yani. Tövbe Maymunculardan olduğunu bilmiyordum.

Yücel: (Sert çıkarak) Ben hiçbir şeyci değilim. İnanmak bana göre değil. Yalnızca gerçeği bilirim. Tanrıyla mesajlaşan dogmatik inançları sorgularım. Bana söylenene hemen kanmam.

Doğukan: Yanlış yapıyorsun Yücel kardeş, Ben senden büyüğüm, bir kere saygılı ol. Allah ne yazdıysa o olur. Çok telaşlanma, her şeyin bir yolu vardır.

Murat: Tamam be oğlum, kafamı bulandırmayın. Şu meseleyi iyice bir anlayalım. Anlaşılan ilk hikayedeki gibi. Atalarımız rahat yaşam istemiştir. Bunu yapıyoruz. Yani güzel bir yaşam sürmek istiyoruz. O zaman gelecek kuşakları rahat yaşatmak mı amacımız olmalı? Tabi önce yaşayacak yerimizi yok etmememiz gerekiyor.

Doğukan: Murat kardeşim, evvela Allah lafzı yok bu hikayede. Yaratmak oluşmak diyorsun Allah'tan bahsetmiyorsun. Allah ü tealanın Kur'an'da belirttiği gibi: Dünya yedi günde inşa edildi. Yedi gün dediysen Allah'ın yedi günü. Siz daha birbirinizi anlamazken Allah'ın sözünü de sizinki gibi sanmayın. Onun sözleri dil perdesinin ardındadır, bu yüzden tefsir var. Neyse, konumuza geçelim, ilk insan Adem topraktan Allah'ın kudretiyle yaratıldı. Sonra Havva anamız Adem'in kaburga kemiğinden yaratıldı. Göklerin ve yerin yaratıcısı Allah'ın yapamayacağı şey yoktur. Yeryüzü yaratıldı ve insan üzerinde ibadet etmek üzere görevli kılındı. (Sinirlenerek) Ettiğiniz kelam "on" sa biri Allah değil. Tabi hayatın anlamını ararsınız. Kaybetmişsiniz belli ki. Bir düşünün hele, bütün bir hayatı bunları merak ederek çar çur eden biri mi olacaksınız yoksa önünüzde duran gerçeği görecekmisiniz? Bir an önce Allah yoluna koyulmak gerek dostlar. Bir ömür geçecek ve hala soruyor olacaksınız. Neydi bu, neden yaşadık diye. 14 milyar yıl diyorsunuz, bunca zamandır sorulmayan bu sorular neden sorulmaya başladı? Neden Allah bu zamanlarda yolladı kelamını? Ancak kaybolan bir şeyi bulursunuz. O da gözünüz inkar perdesiyle örtülmediyse.

Yücel: Tamam be olum celallenme

Doğukan: (Eliyle dur işareti yaparak) Ne olduğunu soran sizsiniz bilen benim. Anlatayım da öğrenin. Bir kere dogmatik safsatasını bir kenara bırakalım. Biz her şeyi bize öğretildiği gibi yaşıyoruz. Dünyaya atalarımızca getiriliyoruz. Bize öğretileni uyguluyoruz. Allah'ın canımızı aldığı gün de ölüyoruz. Hangi aşamada sorgulayabiliyorsun? Dünyaya gelmeme şansın var mı? Her şey Allah'ın belirlediği biçimdedir. "Biz" dediğimiz ise bu esnadaki hoş bir seda. O yüzden hiç, ben ederim, ben yaparım havalalarına girmeyin. Bu Allah'ın size verdiği bir imkandır. İmkan aksi yönde tatbik edildiğinden Allah elçileriyle müdahale etti vesselam. Bakın peygamber efendimize ilk başlarda dinsiz dediler. Taşladılar. Hor gördüler. O Allah'tan bir mesaj getirdi, anlamadı vurdular. Allah'ın elçisinin yalnızca imanı vardı. Bu iman sayesinde ve onun peygamberlik alameti olan güzel ahlakı neticesinde İslam galip oldu. İslam sancağı dünyanın dört köşesine gitti. Gelecek de gösterecek Avrupa'nın yarısı Müslüman olacak. Hristiyanlığın beşiği ezan sesleriyle inleyecek, inleyecek.

Yücel: Kılıçla yayılmış bir din, diğerlerinden ne farkı var?

Doğukan sinirlenir. “Bu günaha alet olamam” diye düşünür. Murat’ı eskiden beri tanıyordu ama bu Yücel belası nereden çıkmıştı? Tövbe tövbe. Ama Allah’ın resulünün sözünü iletme Müslümanın görevidir. Devam etti.

Doğukan: Kılıçla diyorsun ama gittiği yere huzur götürdü. Medeniyet götürdü. Bugün batı bilimi İslam devletlerinin temelleri üzerine yükselmiştir. Matematik, tıp, geometri İslam coğrafyasından yayıldı. Yıllarca savaşla inleyen yerler, hak dinin etkisiyle bir daha zulüm görmedi. İslamın huzur ortamı öyleydi ki, bugün oturduğunuz bu şehirlerden önce Avrupa’da vardı. 1402’de Timur orduları Anadolu’yu yıkarken Sırplar Osmanlı ordusunda savaşıyordu. Anadolu da birçok beylik koparken birçok balkan ulusu Osmanlı refahını tercih ediyor, bağlı kalıyordu. (Üzülerek) Eskiden Osmanlı toprağı olan yerler bugün yangın yeri. Ne zaman İslam askerleri birbirine düştü, askerimizi Allah nidalarıyla öldürdüler, o zaman bugünkü kaderleri belliydi. Nerede bir gözyaşı, bir feryat, Müslüman ara orada. Eski Osmanlı coğrafyası perişan. Çünkü dış mihraklar aramıza fitne soktu. Kardeşi kardeşe kırdırdılar. Hep İsrail’in işi bu. Amerika var arkasında.

Yücel: O yüzden mi Mekke’yi Amerikan uçakları koruyor. ABD Müslümanın rızkını alıp yerine birbirini öldürtmek için silah satıyor? Allah’ın evinde ne işler dönüyor? Allah görmüyor mu?

Doğukan: Ben de onu diyorum mübarek. Şimdilerde gavurun aldatmasına geldik. Sen de din düşmanı olma. Münafık yolundan gitme. Sağa yanaş, yavaş git, sağlam git.

Yücel: Bırakalım bunları şefim. Gerçekleri görelim.

Murat: Neymiş gerçekler? Bence Doğu’nun hakkı var. Bu kadar karşı olmamalısın. Dinlerin çoğu hiç kötü bir şey söylemiyor. İslam’ da yardımlaşma ve birlik esastır mesela. Gerçekten din uygulansa adaletsizlik kalmazdı. Önemli olan insanın bencilliğini yok etmek. Dinler de bunu yapmaya çalışıyor. Şeyinde boncuk bulanlar gibi tanrıya ve dine dayamak bir işe yaramıyor. Hem tanrı fikri nereden geldi? Yani bu, tüm dünyayı etkisi altına alan en büyük şey olmalı. İnsanlar en baştan beri bunu hissedip belirtmiş olamaz mı? Bence felsefe ve din benzer şeylerdir. İkisi de kötülüğe karşı tepkidir. Ama din kullanıldığı, felsefe ise karıştırıldığı için anlaşmaz görünüyorlar. Ya da ben malım.

Yücel: Tamam da, en azından diğer dinleri küçümseyen bir din, onları kötüleyen benden olamaz. Hepsini iyiliği öğütüyor ama nedense biz daha iyiyiz kavgasına giriyorlar. Gerçeği görelim. Gerçek dediğimiz bir kabul olabilir. Gerçeğin tanımı da kabuldür. Benim söylemek istediğim bizim dışımızdaki gerçektir. Kendi gerçeğimizi belki görebiliriz. Bununla gurur duyabiliriz. Ama önemli olan insanın dışındaki gerçektir. Kendi gerçeğimizle sadece kendimizi kandırırız. Mesela sanal gerçekler. Bir filmi veya oyunu izlerken, oynarken onu yaşarız. Gerçek budur. Filme üzülür, onunla heyecanlanırız. “Neden gidip babasıyla konuşmuyor acaba” diye sorarız. O an alternatif bir gerçek üretmişizdir. Bilgisayar oyunundaki karakterimiz ölünce “öldüm ya” deriz. “seni nasıl avladım” deriz. Gerçek bu kadar kolay kırılabilir ama geri birleştirilebilir de. Film bittikten sonra hiç çaba etmeden dışarıdaki gerçeğe döneriz. İşte ben bu gerçeğin peşindeyim. Tüm bu olanlar bir tiyatro oyunuydu bir

ara ya da bitiş beklerim. Çünkü Hollywood gerçekliğinden hayata dönüş kadar hayattan da asıl gerçeğe dönüş olmalıdır.

Doğukan: Kendimizi çok büyük görmeyelim. Bu tür zarar verici fikirler insanın büyülenmesindedir. Şirk koşmayalım, hakir görmeyelim. Allah'ın inayetiyle olan bu evrende biz birer fani bedeniz. Bileceklerimiz de Allah'ın takdiriyle mazbuttur. Bir düşünelim. Karanlık madde diye bir şey var. Uzay boşluğunda arz ediyor. Neden karanlık? Belki de biz göremediğimizden. Belki de bizim gereksiz kibrimizden. Belki de diğer hiçbir şeyden üstünlüğümüz olmadığındandır. Yani neden karanlık madde diye bir şey olsun ki? Karanlık bizim göremediğimizdir. Diğerleri canlılardan karanlıkta görenler var. Işıkla hiçbir ilgisi olmayanlar var. Bir koyunu otlatırken efendisi olduğumuzu sanıyoruz. Bazen bize aksi hareket ediyorlar. Bilmiyorlar. Hataya düşüp telef oluyorlar. Tanrı da bizim efendimizdir. Bazen hataya düşüyor, kendimiz kaybediyoruz. Af dileyip kulluğumuzu bilmeliyiz.

Yücel: Ben koyun değilim. Siz koyunsanız bilemem. Bir tanrı varsa da hepimiziz. Yukarıda bir amca olduğuna inananlar koyundur asıl.

Doğukan: Öyle dememek lazım. Şirk koşmamak lazım. Cehalet zor meseledir. Allah'ı bilelim, ona iman edelim. Bir düşünün ki, İslam olmasa halimiz nice olurdu? Ortalık günah ve sapkınlık dolardı. İyilik nedir bilemezdik. Bugün müminler diğerlerini öldürmüyorsa, hayatta barış varsa, bu Allah sevgisindedir. Camilerimiz olmasa insanlar günah yuvalarına gidecekti. Yol gösteren imamlarımız olmasa yol gösteren şehvet ve vahşilikti. Allah'ın elçisi bize ihtiyacımız olanı verdi. Gönüller nurla doldu.

Yücel: İnsanın ayakta kalması için din gerekiyorsa yazık bu insanlığa. Din dışında kendimizi kontrol edemiyorsak yazık. Biz baştan mahvolmuşuz demektir. Bence din gelip geçicidir.

Doğukan: Her şey gelip geçicidir. Hiçbir şey kalmaz bu dünyaya. Allah'ın elçisi bile zamanı gelince miraca çıktı. Her şey Allah'ın kontrolündedir. Aksini iddia etmek hata olur Bakınız. Mekke'ye Müslümanları almayan zihniyet yok oldu. Bugün Mekke İslamın kıblesidir. Kerbela'da Hüseyin'i şehit edenler de hakkını gördü, İslam Devleti'ne saldıran haçlılar da, Müslümana zulüm yapan herkes de hakkını gördü. Abdülhamit Hicaz Demiryolu'nu yapıp sevap kazandı. Bu sayede kaç yıl hüküm sürdü. Allah'a dua eden herkes karşılığını aldı. Dua etmeyenlerse sadece kazanamadıkları şeyler için dahi pişman olacaklar. Her şeyin vakti gelecek her şeyin. Siz şimdi soruyorsunuz ki, neden yaşıyoruz? Bilmiyorsunuz. İşte biz biliyoruz. Biz Allah'ın rızası için yaşıyoruz. Dinsizlerin yaşaması da ilginçtir. Madem hayatının amacı yok neden yaşıyorsun mübarek, dinsizlerin ölmesi gerekir. Bir işle iştigal ediyorsun ama onun ne olduğunu bilmiyorsun ya da sürekli şikayetçisin. Bırak o zaman. Ne işin var hayatta. Değil mi yani, düpedüz cehalettir bu. İslam herkesin güneşidir. Dindar bir yaşam vakti gelince herkesin imdadına yetişir. Geç olmadan gerçekleri görelim.

Murat konuşmaya yeltenir.

Doğukan: (Eliyle durdurarak) Şu sözümü söyleyip gideceğim.

Murat: Otursaydın ya, ne güzel muhabbet ediyorduk.

Doğukan: Gideyim geç oldu. Bu saatte çoktan uyuyordum ben. Sizin de uykunuz geldi. Hem hasta ziyareti kısa olur. (gülerek) şaka şaka, canınız sıkılmış eğlence arıyorsunuz. Bir düşünün hele, bu felsefe, filozoflar nereden çıktı? Batıdan. Batının oyunu bunlar. Amerika var arkasında. Aslında tüm sorunların kaynağı batı. Sömürgecilik, savaş, kötülük üretiyorlar. Ülkelerim istiklalini ihlal ediyorlar. Sonra da her yere özgürlük ve demokrasi dağıtıyorlar. Bizde böyle şeyler var mıydı? Batı kendisi dünyanın içine etti, sonra da kılıf bulmaya uğraşiyor. Ama yemezler. Biz bu memleketi yedirtmeyiz. Oyuna gelmeyeceğiz. Arkadaşlar ben kaçayım yavaştan. Zaten size bir göz atmak için gelmişim.

Zaman gece yarısına yaklaştı. Doğukan ayağa kalktı. İkisiyle de tokalaştı. –Allaha ısmarladık. Dedi. Dış kapıdan çıktı, zemine doğru merdivenleri tırmandı. Çıkarken cehennemi düşündü. Cehennem de böyle yerin altında olacaktı. İnsan cehennemini dünyada hazırlıyor dedi. Acaba yaptığımız her şeyin karşılığı bu dünyada dahi var mıydı? Çok soru sormazdı. Soruları sevmezdi. Sorunlara harcayacağım zamanda zikir çeker dua ederim derdi. Namaz kılmayı severdi. Lakin hızlı olanı makbuldü. Allah tembel adamı sevmez dedi. Metroya para vermedi. Muhafazakar belediye başkanı iki adımlık metroya on ekme parası istiyordu. Yarım saat yürür dört günlük ekmeğimi alırım dedi. Yürüdü. Yürümeyi severdi. Karanlıkta görünmez oldu. Biraz önce var olan, şimdi yoktu.

4: En Felsefe

Murat: (Salona geri dönerler, içeride gezerek) Şöyle düşün: Belli bir kredimiz var. Zamanda eşit kullanılabilir ya da bir anda bütün zevkini çıkartıp tüketebiliriz. Ama kalanında sefalet çekeriz. Kader de var. Ne olacağı şimdiki hareketlerimize göre öngörülebilir ve her an yeniden çizilir. Belli bir iş gibi. O iş yapılacak ama herkes kendi tarzında yapar. Kişilik budur işte. Yaşanacak ama ne şekilde? Yol belli, ölçülü gitmek için yeterliliklere sahibiz. Ama hedefi unutup yolun keyfini çıkarıyoruz. Her şeyin bir maliyeti var. Geçmişte uygarlığın doğduğu yerler bugün en acı dolu olanlar. Ölçülü olmayıp gelecekte çalanlar şimdi sefalet çekiyor. İnsanlık da kredisini alelacele harcamaya başladı. Biz bu kredileri kazanmak için binlerce yıl uğraştık. Koca bir sistem kurduk. Farkına vardık. Daha da ileri gittik. Şimdi felsefe yapanlar koca bir insanlığa daha da yaşama imkanı veriyorlar. Farkına vararak, sorgulayarak kendini erkenden öldüren bu yol sevdasını dindirmeye çalışıyorlar. İnsanlığın uğrunda binlerce farklı şekilde girip, yüzbinlerce boş inanca mahkum olarak verdiği bedelin üzerine yükselen bir insan var şimdi.

Yücel: Peki intihar nedir? İnsanlar neden intihar ediyor o zaman?

Murat: Sence insanlık bunca uyarıya, tehlikeye, felakete ve geçmiş olaylara rağmen neden dünyayı yok ediyor? İnsanın insana yaptığını kimse başka bir şeye yapmadı. Neden nükleer bombalarımız var? Neden ölüyoruz, bilmemize rağmen doğanın ve doğallığın canına okuyoruz? Belli ki kendi gerekenimizi veriyoruz. Ceza anlamında değil, gereken anlamında diyorum.

Yücel: Belli ki her şey olacağına varır felsefesi güdüyorsun. Kötü kendine kötü, sevdim bunu.

Murat: Dokunmazsan, olacağına varır. Biz tekmeliyoruz. Tabi bunun da maliyeti oluyor. Şu an geri dönülmez bir girdabın içindeyiz. Milyarlarca yılda oluşan dünyayı her yerde ve her an tüketiyoruz. Ama hala her şey olacağına varır. Yok oluş gerçek, sadece ona doğru koşmaya başladık.

Masanın üzerinde duran bilgisayar alır. Bu sırada bilgisayarın var oluşunu düşünür. “-Bilgisayar neden var? Bilgisayar olmak için. Galiba üstün bir varlık onu ürettiği için... Bize hizmet ediyor.” Oyunları severdi. Hayatı anlamsız bulduğunda oyunlara sarılırdı. İnanılmaz bularak oyunun içinde düşünürdü. Felsefesini yapardı. Hayatının yarısı oyun oynamakla geçti, diye düşündü. Hayatın en az yarısı boş olmalıydı. Bunu düşünerek mutlu oldu, çünkü başkalarına göre önemli bir adam olmak yolunda değildi. Kendi halinde bir öğrenciydi. Çoğu gününü planlamazdı. Okurdu. Yine okudu.

Düşünmekten içerideydi, fakat bu düşünme bir garip düşünmeydi. Herkes akşam ne yapacağını düşünüyordu, babasına ne diyeceğini, komutana ne diyeceğini, sevdiği kıza nasıl açılacağını, hatta ölümü bile. Filozof bir şeyi değil, düşünmeyi düşünmekteydi. İçerideydi, mahpustu, fakat şikâyetçi değildi.

Düşünmenin düşünmesi mahpusluğun sebebiydi. Düşünmenin suç olduğu bir yerde, filozof haliyle iki kere suçlu sayıldı. Ömür boyu hapse mahkûmdu, şikâyetçi değildi. Bu yolu o seçmişti. Diğerleri yoldaki işaretleri okurken o, işaretleri oraya koyanlardandı. Aslında herkes gibi yola yol için çıktığını sanmıştı. Hâlbuki yol ona gideceği yeri hatırlattı. Hayat ölümle anlam kazandı. Herkes yolu sevdi, yolun uğruna onlarca yıl uzandığı son duraktansa nefret etti. Filozof bunu gördü. Hiç kimsenin yapmadığını yapabiliyordu artık. Ölümü istedi yaşam uğruna. Böylece başkalarının içindeki korku sevgi haline geldi onda. Ölümü sevince insan hiçbir şeyden korkmaz olur yaşam denen yolculukta. Düşünmekten bile...

İçerisi izbe karanlıktır. Kimse giremez ya da herkes oradadır. Bakmak ve görmek meselesidir. Kimi görmek istersen oradadır. Aslında görmek de oradadır, o da görmeyi bilirsen. Bazen de kimse olmaz, kendin bile. İşte o an hiç ve hep aynı şeydir esasında. Özgürlük yolunda mahpusluk gibidir. Bir yere tıklılıp kalmak değildir de, o yerde bile özgür olmaktır mesele. İçindekileri saymak gerekirse mahpus damının: Kendin, gardiyanlar, diğer mahkûmlar, askerler, duvarlar, eşyalar, bir parça gün ışığı, kuşlar, böcekler, bakteriler, mikroplar, yalnızlık, kalabalık ve baş ağrısı ve falan filan.

Bunların ne önemi var? Adam içeride işte. Dışarısını da saymaya gerek yoktur. Çünkü dediğimiz gibi konumuz filozofun mahpusluğu. Zaten kendisinin pek taktığı yok dışarısını falan. İçerisi ona yetiyor, hatta bazen fazla geldiğini düşünüyor. Hiç kullanmadığı kısımlar var mesela: hiç umurunda değil. O bir şeyler keşfedebilmenin, hem de bunu kendi düşüncelerinin içinde, kimseye ihtiyaç duymadan yapabilmenin inanılmazlığı ve şaşkınlığı ile her gün, hiç durmadan diyardan diyara sürükleniyor. Hayal gücü diyor, kafasında kurduğu dünyalar ona yetiyor. Aklına farklı farklı düşünceleri getirip görmenin inanılmazlığını yaşıyor. Hayatı oynatan tanrıları düşünüyor, dağların tepesinde ölümden korkuyor, aşkı düşünüyor-saf aşkı- hani sadece ona olmak istersin öyle aşk, hayatın anlamını aklına getiriyor. Neyse diyor, ben şu yazımı bitireyim.

Sonra bir ses çağırıyor filozofu. Filozof! Filozof! – Ne var! dedi. – Gel şu kavanozu aç! Diyor ses. Odadan çıkıp oraya yöneliyor. Yolda bin bir türlü hayaller... Hayat kavanoz mu diyor. Benziyor, ne içinden çıkabiliyorsun, ne de dışından giren var. Belki dışarıdan gelen var, ama kavanozda bunu anlamıyorsun. Sıkışıp kalmışsın ve odadaki açık bilgisayarında bıraktığın yüzlerce harfi düşünüyorsun. Kaydettim ama bir şey olur mu? Daha önce oldu çünkü, tanrı felsefe yapmamı istemiyor. Zaten insanlığa iyilikten maraz çıkar. Bir de dosyayı hep yedekleyeceksin. Günümüzde bilgisayarlar birçok virüs ve yazılım dolu. Temkinli olmak lazım.

Yücel: Günümüz filozofunu anlattım. Artık felsefe pek revaçta değil. Bilim eskiden bir doğa felsefesiymiş, şimdilerde felsefe öldü diye ortalarda dolaşan tellallar var... Bilim, babası felsefenin aksine para odaklı bir etkinlik olmayı seçti. Neden böyle oldu acaba? Belki de felsefe intihar etti... İntihar ne garip şey. Hayat boyu yaşamaya uğraş, sonra ölmeye çalış. Şu an intihar etsem, bana ne derdin? Yaşamaya ikna eder miydin?

Murat: Etmezdim. Çünkü sen de etmezdin Çünkü bu tür varsayımlardır bizi hayatın anlamı bunalımına sürükleyen. Hayal dünyamızda kurduğumuz şeylere dikkat etmeliyiz. İnsan düşündüklerinden etkilenir. İster istemez onun güdümüne girer. İnsan hayalleriyle var eder. Gerçeği önceki hayalidir. Ona göre yaşarız. Kişiliğin gizlenmesi bu yüzden zordur.

Yücel: Ne yani ölelim mi?

Murat: Öl ya da ölme. İntihar da bir gerçeklik olabilir. Ben sadece kontrolün bizde olmadığını sanıyorum. Bir bebekle oynadığını, onun ulaşmaya çalıştığı bir feneri düşünelim. Anlamını bilmez merak eder. Biz vermesek ulaşamaz belki. Ulaşsa bile anlamaz. Çünkü öncesi henüz buna müsait değildir. İnsan bilgisinin imkanı sınırlıdır. İnsana yol açan üstünün de oyunu bize karmaşık gelir. “Hayat” gibi bir oyunda bebeğin eğlenmesi gibi kendimize çalıştığımızı sanırız. Esasında bize yol açan insanlığa, doğaya ve fizik kurallarına riayet ederiz. Kişilik aradaki bir rüyadır.

Yücel: Neyse, benim “gelecekte yazarlık” yarışmasına gönderdiğim hikayeyi okuyup uyuyalım. Seninkilerle birlikteydi.

Murat: (Kağıtları karıştırarak bulur) Tamam buldum. Uykum geldi, okuyamayacağım.

Yücel: Ben okurum. En azından gayret ederim. Seninkini okuduk. Bana ayıp olur şimdi.

Felsefi dilin kabulü üzerinden çok geçmemişti. Sonunda mantık üzerine temellenmiş yapay bir dil üretmiştik. Yapay zekaya can veren de buydu. Her ifade kesin ve ayrıştırılabilir olarak karşdakine ulaşıyordu. Herkesin aynı tümceyi kesinlikle kullanabildiği ama her tümcenin özgün olduğu farklı bir dünyaydı bu. En sonunda fark etmiştik ki: bizi insan yapan daha net ve ayrıştırılabilir bir iletişim sistemiydi. Makinelerin böyle olmasını istiyorsak felsefi dil gerekliydi.

Dünya Devleti'nin kuzeydeki serin köşelerinden birindeydik. Küresel ısınmayı durdurmak için elimizden gelen her şeyi yapıyorduk. Önceki insanlar plansızca tüketmiş olabilirdi, biz böyle olmayacaktık. Öncekiler öldürmeye kararlıydı, biz yaşatmaya kararlıyız. Bu yolda en çok robotlarımız yardımcı oluyor. Bazen bizden iyi düşünüyorlar. En basit şeyleri görememiştik. Onlar söyledi bize, geleceğin değişmeyeceğini. Bugünü değiştirmemiz gerektiğini. Yok oluşu gösterdiler. Biz de değiştik. İnsan yapısı bir şey insanlara yol gösteriyor. Kim umabilirdi bunu?

Ben yazar olarak biliniyorum. Ne yazar ama. Yazı kalmadı artık her şey elektronik. Ellerimizi çok az kullanıyoruz. Yine de yazmayı öğreniyoruz. Biraz çirkin yazıyoruz ama yazmayı biliyoruz. Biraz kilo aldık. Artık misafirlğe gitmek falan yok. Bir arama yapıyorsun herkes yan yana oturuyor. Eniştayı kahvede aramak yok artık, Hazreti Google'a yaz gelsin. O değil de, çocuklarımı çok az görüyorum, sürekli alternatif gerçeklikte. Gözleriniz bozulacak diyorum dinletemiyorum. Bazen ben de girip ne yapıyorlar diye bakıyorum. Oradaki dünya aynen bizim eski dünya. Karakterler saçma sapan hallerde,

mantık bağları yok, vahşilik diz boyu. Neyse ki oyun. Gerçekçi olanı tabi.

Ben filozof yazar gibi bir şeyim. Tabi bizim felsefi dilimizde sözcüğün binlerce farklı türevi olabiliyor. O çok karışık girmeyelim. Sadece yazar ile filozof arası bir sözcüğe tekabül ediyorum. İnsanlara eskileri yazıyorum. Site devletleri kurulmadan önceki anarşi ortamını, uygarlık adıyla yapılan vahşilikleri, insanların körü körüne dünyayı yok etmelerini anlatıyorum. Anlatıyorum ki ders alınsın ve eski uygarlıklar, Amerika ve Avrupa gibi, halkı ve insanlığı uyutanların sonuna benzemeyelim. Geleceği belirlemek için geçmişte öğreniyoruz. Eskiden birbirini öldüren, hasta eden, engelleyen insan toplulukları vardı. İnsanlar hiç soru sormadan başlarındaki birkaç kaçık kötü kişiye uyup birbirlerine saldırıyor ve sonra da biz uygarız diyorlardı.

Büyük birlikler zamanında insanlar devletlere o kadar kör bir ilişkiyle bağıymış ki: gerçekten de hükümetler dünyaya barış götürüyor sanıyorlarmış. İnanabiliyor musunuz? Dünyada milyarlarca kişi açlık ve susuzluktan ölürken bazı bir eli yağda bir eli balda insanlar, dünyaya barış götürmek için savaşıyorlar. İşin garibi hükümetin başındaki kötücül kimseler ve yaltakçılarından çok halklar buna inanmış. Hiç kimse de demiyor ki, bizim kendi komşumuzun açlıktan nefesi kokuyor, ülkemizde 10 kişiden birisi suçlu ve her gün birileri öldürülüyor. Biz niye dışarıya barış götürüyoruz?

Benim yazarlık maceram bunları anlatmakla geçiyor işte. Yazmak dediysem, ben söylüyorum robot yazıyor. Geçen bir robot kitap bile çıkarttı. Felsefi dilde olduğundan tam söyleyemem. Adı: P>Y, b<>g, Yarım P Öncülü ise Ben Nere Gidem? gibi bir şey. Robotlar iyi oldu. Biz filozoflar dünya denetimini ele geçirmesek olmazdı. Filozofların iktidarında neler neler yaptık! Küresel ısınmayı durduran biziz.

Murat: Yanılmıyorsam gelecekte ütöpik bir yaşam düşünüyorsun. Mutlu insanlar, hizmet eden robotlar ve saire. Bunlar hayallerinde kalmaya devam edecek. Geleceğe gidip mutluluk görmek istiyorsan, bu sadece diğerlerini sömüren ve bilip-bilmeyerek kendi mutlu şehirlerinde yaşayan insanlar olacaktır. Aynen bugün pek çok batı ülkesinde olduğu gibi.

Murat: Robot, köle demektir biliyorsun değil mi?

Yücel: Evet, ne olmuş?

Murat: İnsanın akıllanacağı falan yok, bunlar martaval. İnsan hastadır. Tedavi edilmedikçe de aynen devam edecektir. Hastalığının neye sebep olduğunu biliyoruz: sömürü, ama tedavisi nedir bilmiyoruz. Tedavisini de doğa verecek, çünkü doğada hiçbir şey karşılıksız değildir. Doğanın adaleti vardır.

Yücel: Bir zamanlar herkesin birkaç kralın kölesi olduğunu unutuyorsun. İnsanlık değişebilir.

Murat: Umarım değişir, ama pek umudum yok.

Yücel: Senin düşünçene göre hayat daha çok, kozmik bir sallayışa benzemiyor. Yani buraya atıldık ve ne yapacağımız merak ediliyor. Belki gerçekten de önemli değiliz çünkü önem ve önemsizlik insanca kavramlar. Sadece sonuca bakılacak. Arada felsefe yapmışız, sorgulamışız, boş işler. Salgın hastalıklar, savaşlar, radyasyon bizi yok ettiğinde, bir hata, bir deneme olarak kalacağız. Çünkü ancak bir hatanın var oluşu ve yok oluşu bu kadar önemsiz olabilir. Ancak bir yere sürüklenenler bu kadar tepkisiz ve kapılırcasına yaşayabilir. Halkların farklı hareketlerine ve insanlığın zulmüne bakar mısın? Uçuruma giden sürüler var. Bir de yemek olmayı bekleyenler. İşin kötüsü, bir de özgür olduklarını sanıyorlar. Anlamıyorum. sonuç olarak hayatın anlamı nedir? İnsan ister istemez soruyor.

Murat: Bu en büyük soru, gözümüzün önündeki bir evren, büyüklüğünden göremiyoruz. Hemen önümüzde, çok basit aslında. Zaten hayatın en basit cevabına sahip olmadıkça bir anlamı olmazdı büyük sorunun. Hayat nedir: hayattır. Hayatın anlamı doğru bir sorudur. Hayatın anlamı kendi cevabını oluşturur. Hayatın anlamı nedir hayatın anlamıdır. Bunu hayatını birçok farklı şeye adanmış varlıklarda görürüz. Herkes kendi dünyasını oluşturmaya çalışır. Bu dünyalar da kendi içinde farklı dünyalar barındırır. Biz, buna kafayı takanlar daha çok, hayatın anlamını kaybetmişe benziyoruz. Anlamsız gelmesi ondan. Anlamsız olması, neden hayatı sevdiğimizi açıklanamaz. Anlamsız geliyor ama neden yaşadık ve yaşamak istiyoruz? (düşünür) Galiba biz hatalıyız. Ama bu hata müthiş bir deneyim. Büyük hatayı görmeye neden olan bir hata. Böyle hataya can kurban. Wittgenstein'ın da dediğı gibi, cevap basit insanda. Her şey çok basit. Sadece bu kadar basit olmasına ihtimal vermiyoruz.

Yücel: Ne yani basit adamlar mı olalım?

Murat: Hayır, herkes basit olmalı. Biz bunun farkına vardık çünkü insanlık bizden bu aşağılamayı yok etmemizi istiyor. Farkında olanlar harekete geçmeli. Yanlışa karşı harekete geçmeli. Düzeltmesek de haksızlığı desteklememeli. Farkında olup ses etmeyenlere hayat zındandır. İşin kötüsü hiç çıkmak istemezler. Halbuki kimsenin bir yere gittiğı yok. Bizim parçalarımız bizi insan serüveninde oynatmış. Biz de oyuna hevesle çıkıp yanlış oynuyoruz. Diğerleri de etkileniyor tabi. Bir de diğerlerini oynatmadığımız için alkış bekliyoruz.

Yücel: Bu kadar kontrolsüz mü diyorsun?

Murat: Kontrol var ama bir aktör kadar. Aslında tüm kontrol onda ama kaidelere uymak zorunda.

Yücel: Bence bir oyun olabilir ama bizim eğlendiğimiz bir oyun değil. Ancak tanrılar birer oyuncu ve biz de onların karakteri olsaydık düzenin saçmalığına anlam bulunurdu. Rastgele ölümler buna bağlanabilirdi. Adalet o zaman sağlanırdı. Çünkü biliyoruz ki biz de oyunlarda eşit değiliz, dünyadaki yaşantımıza göre şekilleniyor oyunlarımız. Karakterlerimiz doğup büyüyor, biz bırakınca ölüyorlar.

Murat: Neden olmasın? Aslında belki hayat hakkında bu kadar konuşmak boş. Hobi saatini değerlendirmek yerine hobi konusunda kavga çıkarmak gibi. Bir düşünsene, hayat zaten ne olabilir ki? İnsan ömrünün 1/3 ünü uyuyarak geçiriyor. Kalan yarısını beklemek, yolculuk, hastalık gibi şeylere kalan ömrünün de çoğunu çoğumuza boş gelecek işlere ayırıyor. Herkesin herkese boş gelecek alışkanlıkları vardır. İşin aslı dolu bir iş nedir tanımı yapılamamıştır. Herkes için geçerli şeyler tüm canlıların yapmakta olduğu şeylerdir. Peki her şeyin her an yaptığı şey nedir?

Yücel: Güzel soru, ne olabilir? Yaşamak... Kendin olmak?

Murat: Öylesine bir şey. Oluyor işte. (esneyerek) Ne bileyim. Beni uyku bastı. Seni de bastı mı?

Yücel: Bastı.

Murat: Uyuyalım o zaman. İyi geceler.

Yücel: İyi geceler.

Her gece olduğu gibi, uykuları gelince yatağa gittiler. Murat yatağına dönerken düşündü: Bizim anlayamadığımız bir şeyler döndüğü kesindi. Bir şeye katlanıyoruz ve katlanmamayı bile seçemiyoruz. Doğru dürüst ölemiyoruz dedi. İnsanın, edebiyatın, felsefenin kanısına bakarsak hayat saçmaladır. Başkasının dilini anlamaya çalışınca hayat bayağı oluyor. Belki kendimden yola çıkmalıyım. Bana göre hayat normal akışında. Diğerlerini hesaba katmazsam kendim hayatı sıradan bir uğraş olarak yaşıyorum. Ölmek istemeyi istemiyorum. Ama ölüm gelse hiçbir şey demem. Neyse bunlar başkalarının sorunları. Herkesin ayrı bir dünyası vardır. Benim de var ve ben benimkinden memnunum. Buna katlanabiliyorum. Sadece dışarıdakileri düşünüyorum. Onca haksızlık, onca zulüm. İşleri bunlar karıştırıyor. Belki de düşünmemeliyim. Her koyun kendi bacağından asılabilir. Şu an uyumak istiyorum. Ölmek konusunda seçim yapmıyorum.

Gün çok normal bitti. Uykuları geldi uyudular. Uyumaları gerekiyordu. Aslında bu saatte uyumayanlar vardı. Ama ne yapacaklardı ki bu saatte? Zaten sıkıntıdan saçmalamış, sürekli tartışmışlardı. Murat, bu Yücel de çok sallıyor dedi. Doğukan ne yaptı acaba dedi. Sonra, acaba hiç insan olmasa mıydık dedi. Belki de diğerleri gibi doğada kalmalıydık. "Ne büyük bir hata" dedi. Bu aptal varsayımlar düzeninde ancak aptallar başarılı olurdu. Acaba kendimi mi kandırıyorum dedi. Ama biraz haklı buldu kendini. Futbolcular milyonlar alıyor, magazinler milyarlık şarkıcıları gösteriyorsa haklıyım biraz dedi. Bir insan milyonlarcasının servetine nasıl sahip olabilirdi? Kaç kişilik iş yapmıştı? Ne saçma bir hayat bu dedi. Düzeltmeli miydi? Şimdi uyuyayım da yarın düzeltirim dedi.

Yatağı uzandı. Gözlerini kapatır kapatmaz düşünceler, resimler saldırdı. Gözler açıkken gelen uyku şimdi yoktu. Gözlerini kapattı. Hayat nedir diye sordu. Sonra ortaya karışık bir düşünceler yumağı oluştu. Ne desek boş, hayat boş gibisinden çıkarımlarda bulundu. Boş olsa da neden merak ediyorum ve ciddi ciddi düşünüyorum. Hayatın enayisi ben miyim? dedi. Bu kadar hayatın anlamını

düşünme ile çok şey kaybetmiş olabilirim dedi. Pişman oldu. Ama bunu yapmasa ne yapacaktı ki? Bir düşündü, bir şey bulamadı. Ben yine bunu yaparım dedi. Hayatın anlamsız olduğunu bilsem, evren niye var, evrenin ötesinde ne var diye düşürüm dedi. Sahiden evren niye vardı? Evren diye bir şey neden olsun ki? Bir saçmalık daha sezdi. Sonra gözünü açtı, uykusu geldi. Kapattı yine gitti.

Bir eşitlik olduğunu kestiriyordu. Değişkenleri kavrayamıyordu. Matematiği iyi değildi. Ama ÖSS'de "yerine koyma" metoduyla 10 net yapmıştı. Bir de geometri sorusu yapmıştı. Güzel gelen şekli seçmişti. Fen sorularına ilk defa bakmış ve iki soru da oradan yapmıştı. İyi bir sınav çıkarmıştı. Bunu düşündü. Sonra okulda en yüksek puanı yaptığını düşünerek, oluşan havasını hesaplamaya başladı. Bir süre böyle geçti. Sonra şu hayatın anlamını bir çözeyim hele dedi. Gözleri kapalıydı. Hayal dünyasından, sanal matematik tahtasını getirdi. "Hayatın anlamını = O" olsun dedi. "Hayatların anlamı= A" "Benim Hayatımın Anlamı=E" "O= (E1+A—) O C A C E a,b,c €A A €O gibi denklemler kurdu ama hemen unuttu. Matematiği pek iyi değildi. Kümeler konusunu seviyordu. Daire çizmek hep hoşuna gitmişti. Hepimiz bir kümeyiz diye içinden geçirdi.

Sonra ölsem ne kaybederim? Uyuyunca ne kaybederiz? Diye sordu. Başkalarıyla konuşunca diline gelmeyen şeyler kendi başınayken geliyordu. En önemli buluşlarından biri hayatın anlamsızlığıydı. Hep," bunca yıldır bir bulan olmamış, belli ki söyleyecek bir şey yok, ya da korkuyoruz". dedi. Hayatın bir yük olduğunu düşündü. Bu kadar adam yıllardır uğraşıp bulamıyorsa ölüm aslolandır ve bulanlar aramızda yer almaz diye düşündü. Belki ölüm filozofça bir işti.

Sonra insanların saçmalığına vardı. Neydi bu? Binalar, arabalar, tüketim çılgınlığı... Geleceği tüketiyoruz farkında değiliz. Kızıl derilileri düşündü. Onlar dünyayı çocuklarından miras almıştı. Her şeyin yaşam hakkına inanırlardı. Sonra hepsi öldürüldü. Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük ordusu ve devleti kuruldu. Kahrolsun Amerikan emperyalizmi dedi. Ne olacak bu dünyanın hali ya, neyse uyuyayım sabah düşünürüm dedi. Her şeyi sildi, siyah bir görüntü getirdi. Şimdi de nefes egzersizi yapacaktı. Nıııh! Diye çekti derin bir hava. İçinde tuttu yirmi saniye. Sonra tısss! Diye vermeye başladı. Yavaş yavaş verdi. Beyninde bir karıncalanma hissetti. Tam o sırada bu egzersizleri öğretken koro şefi aklına geldi. Sanat müziği korosunda bulunmuştu. Solo okuduğu parçayı düşündü. Neyse, dedi herkes hata yapar. Hata yoktu, tecrübe vardı. Şarkı güzeldi ama. Şimdi hatırlayamasa da güzel bir şarkıydı. O zamanlar sevmişti.

Sonra uyumuş. Nasıl uyudu, ne zaman uyudu bilinmez. Son hatırladığı şey nefes egzersizleriydi. Uyku ile uyanıklık arasını hatırlayamadı. Nasıl bir geçişti bu? Uyumak isteyince neden uyuyamıyoruz ki, ya da neden uyuyoruz falan.